Масса а мехкашкара пролетареш. вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советех Министрий Советех орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 140 (4465). ШОАТТА, 25 ноябрь, 1967 шу. Мах 2 кеп.

Республика промышленноста толам

Нохч - ГIалгIайчен промышленни предприятей коллективаша пхе шера план 1970-ча шера 7-ча ноябре кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь, валови продукции лоархIамера изделеши арахецара цхьайтта бетта план ханал хьалха, 24-ча ноябре кхоачашъяьй. Промышленни продукци арахецаpа темпаш лакх а еш, ер бутт чакхбалалехьа предприятеша планал совгIа арахецаргья итташ миллионаш сомий маьха продукци.

ДIадахача шера 11 бетта арахийцачул 12 процент дукхагIа я укх шера цу юкъа арахийца продукци, из хул 1967-ча шера плана тIа белгалдаьккхачул дукхагIа.

Планированеи экономически стимулированеи кердача системага яьннача «Грознефть» объединене мехкдаьттахоша 22 процент лакхдаьд хьадоаккха мехкдаьтта, хIаьта газ — 24 процент.

ДIадахача шера 11 бетта арахийцачул дикка дукхагIа арахийцай укх шера цу юкъа мехкдаьтта продукташ, гIишлон материалаш, электроэнерги, швейни изделеш, кога гIирс, кхачан продукташ, культурно - бытови гIулакхаштеи боахамаштеи эша товараш.

ДикагIа пайда ийбаьб машинех, оборудованех, производстве юкъекхихьай керда техника, Iилман ларде тIа вIаштIехьбаьккхаб къахьегам. Из бахьан долаш къахьегама овсарле лакхъяра план а промышленносто тIеххоачашъяьй.

Социалистически яхье хьалха латт КПСС XXIII-ча съезда цIи лелаеча крекинг-завода, «Старогрознефть», «Малгобекнефть», мехкдаьтта промыслови управленей, Грозненски химически комбината, мехкдаьтта газови управлене, ГАРО завода, швейно-производственни объединене, кхыча предприятей коллективаш.

Общественни производствах биззa пайда эцарах, продукцега дIадодар лохдарах, бедала, материалашта кхомбарах республика предприятеша 10 бетта планал совгIа кходаьд 5,6 миллион сом ахча.

Республика промышленни предприятей болхлоша, инженерно-технически болхлоша, кхыча специалисташа беррига шоай низ тIабахийта къахьег пятилетка шоллагIча шера план ханал хьалха кхоачашъярам пхе шера план 1970-ча шера 7-ча ноябре кхоачашъярам.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ГУЙРАН БАЛХАШ

Во баьбац укх шера болх Нохч-ГIалгIайчен хьайбаш леладераша. Доккха беркат даьлар Сийлахьбоккхача Октябра 50 шу дизара сийна яьржача социалистически яхьах. Ханал дикка хьалха кхоачашйир республика дукхагIдолча боахамаша паччахьалкхенга дулх, шура, фуаш, тха доххара шера планаш. Шу чакхдалалехьа пхе шера плана чотах эзараш тоннаш планал совгIа продукци кхоачаргья Даьхенга.

Гуйран тIехьара бутт бовш латт хIанз. ХьатIакхаьчай хьайбаш леладерашта эггара лоархIамегIа йола ха — Iан зама. Республика дукхха дукхагIа дола боахамаш дика кийчо яь доагIа Iан кIал. Сунженски района боахамаш бIаьсти доладелар доакъара уйла е. Дика лаьтта кийчдаь дIайийра силосни хьажкIаш, шортта йийра шоллагIа юв хьажкIаш. Цудухьа хIанз шортта доакъар да района дукхагIа долча боахамашка. Масала, Красни Арме цIерагIча колхозо планах лаьрхIачул пхи эзар тонн дукхагIа кийчъяьй силос, кхоачамбалла да гIожа доакъар. Во дац гIулакхаш XX партсъезда, Кирова цIерагIча колхозашка. Ханнахьа кийчъяьй района боахамаша хьайбашта эша помещенеш. Доаханна лерттIа Iунал ду. Цудухьа во лелац укхаза шура яккхара гIулакх а.

Цхьабакъда, массанахьа а дац гIулакхаш цу тайпара. Цхьадолча боахамаша во кийчо яьй Iанна, дIайха кхийш дац, доакъар кIезига да. Къаьстта эсала да доакъар Iалашдара гIулакх МалгIабика района «Ингушский» совхозе. Ахка догIаш делхаш хиларах баьцаш шортта хиннаяле а, кхоачамболлаш Iалаш даьдац укхаза гIожа доакъар, плачах лаьрхIачул кIезигагIа я силос, корбамиз а ца тохаш я кийчъяьр а. Цу тайпара хьалаш нийсденна моттигаш кхы а я республике.

Уж кхоачамбоацараш сихха дIададаха деза. Кхоачамболлаш доакъар Iалаш ца даьча цхьайолча районашка хIанз а совъяха йиш я доакъара запасаш. Цу гIулакха пайда эца мегаргба шекара свекла лордех, свекла отходех, гIадамех, кхыйолча доакъара резервех.

Доахан чусоца ха я хIанз хьатIаэттар. Iанна кийчдаь доакъар лехка леза доаханна хIанззе а денз. Цу тIа а дуккхача боахамашка кIезига да доакъар. хIаьта долаш дар эсала а да. Цудухьа чIоаггIа лоархIаме да хIанз доакъарах нийса пайда эцар. Эггара хьалха кхомбеш леладе деза гIожа а моша а доакъар. ЧIоаггIа лоархIаме да доаханна дIаюлла йол, гIадамаш, ча хьайбаша дикагIа дуаргдолча тайпара кийчдар. Хьалхалаттача боахамий опыто хьахьокх гIожа доакъар Iанарца тоадар, чах а аьлах а дрожжаш тохар. муж беттар пайдана хилари иштта кийчдаь доакъар дийхкача хьайбай продуктивность лакхагIа хулаш хилари. Массанахьа а бокъонца пайда эца беза доакъара цехех. Ала дезаш да уж дерригача боахамашка ца хилар а йолаш ярех лерттIа пайда эцаш ца хилар а.

Къовсам бац, доакъара база чIоаггIа лоархIаме я хьайбай боахаме. ЧIоаггIа теркам тIабахийта безаш хIама да доакъар кийчдар а. Цхьабакъда духхьала уж гIулакхаш дика хиларах тоалургбац болх. МоллагIча ферма болх тоабара эггара лоархIамера дар цига болх бу нах ба. Саг, цунна эшараш, цун хьаштагI да керттера дар. Цунга машинаш дукхагIа ме хул, цун къахьегам дикагIа вIаштIехьа ме боакх, цунна эшачун дукхагIа йоакхо ме ю дикагIа беркат доал цо хьадечох. Цудухьа къахьегама механизаци яр из дикагIа вIаштIехьбаккхар — из да хьайбай боахам дIахо дегIабоалабара де дезар а массане бIарг тIалоаттабе безар а. Хьайбаш леладерашта эшарашка хьажар боахамий кулгалхой хинна па Iеш партийнии профсоюзнии организацей а декхар да. Даим теркам гIалоаттабе беза болхлошта балха баракъаш далар, шурий фермашка болх берашта дIайха хий хилийтар, хьайбаш леладерашта эша культурно-бытови хьалаш вIаштIехьдахар санна долча гIулакхашта. Атта професси яц хьайбаш леладечун яр. Из кхетадеш а цунна эшар Iалашдара оарцагIбовлаш а хила беза кулгалхой.

ХIанз хьайбаш чусоцадаьча хана къаьстта теркам тIабахийта безаш гIулакх да хьайбай продуктивность лакхъяр, уж онда а лоалаш Iангара даргдола гIулакх вIаштIехьдаккхар. ВIалла а ла йиш йолаш хIама дац хьайбаш лойтар. Хьайбай боахамий кулгалхой а специалистий а декхар да деннар фу ийша, хьан бехка деннад тахкари цу довна бехке нар бехктокхаме оазари.

Партеи правительстваи дIадех хьайбай продуктивность лакхъяр. Из дулургда хьайбай боахам Iилман ларда тIа лелабар, хьалха латтача боахамий опытах пайда эцар, производства вIаштIехьъяккхара прогрессивни формаш фермай балха юкъекхахьар, доакъарах нийса пайда эцар, эггара дикагIа йола доакъара рационаш уттаяр, хьалхалаттача технологех пайда эцар санна долча гIулакхий терко йойя. Денгара денга лакхъе еза колхозашкеи совхозашкеи производственни культура, тоаде леза фермашка балхаш деча наьха къахьегамах мах телга, хадланза бе беза хьайбаш леладерашта юкъе политически кхетамеи болх.

Партийни организацей декхар да хьайбашка Iа даккхийтара гIулакх даим шоай бIарг кIал лоаттадар.

Доккхий да юбилейни шера Нохч-ГIалгIайчен хьайбаш леладераша даьха толамаш. Уж кхы а доккхагIа хургда нагахьа санна ферма хIара болхло — колхозхо, совхоза болхло, кулгалхо, специалист — болх тоабара, хьайбай боахама интенсификаци яра оарцагIвоале, доахан Iангара дахара, пхе шера план толамца кхоачашъяра цо ший де йиш мел яр дойя.

ПЯТИЛЕТКА—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

Сунженски района юрта боахама къахьегамхой СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

ЦIей деэдеш яьча салютий залпаш йийнна яьлар. Шийшовзткъе итт шу дизара доазонал арахьа гIа боаккхаш ба мохк. Тха района юрта боахама къахьегамхоша, берригача советски наха а санна, езъеши гIадбахан белгалъяьккхар Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце юбилей. Оаха доккхал ду юртбоахама производство дегIайоалаеча тхоашта карагIдаьннача хIамаех.

Октябра юбилей хьатIакхачалехьа района боахамаша тIеххоачашйир юртбоахама продукци яккхарен паччахьалкхенга йохкарен шера планаш, хIаьта 15-гIа ноябрь хьатIакхенга йохкарен шера планаш, хIаьта 15-гIа ноябрь хьатIакхоачаш планах 20000 тонн йохка езача 29630 тонн екхар ялата, генарий — планах 6000 тонн йохка езача 6200 тонн ехкар, коартолий — планах 1300 тонн йохка езача 2535 тонн ехкар, кхоачашъяьй сом, дулх, шура, фуаш, тха доххара планаш. Планал совгIа дехкад 1600 эзар фуъ, 200 тонн дулх, 300 тонн шура.

Советски Iаьдала ах бIаь шера юбилейна яха йоаггIача тайпара накъаяхар духьа лелаяьча яхья итогех XIX-ча партсъезда цIерагIча колхоза КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС памятни байракх еннай. «Победа» яхача колхоза РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума, РСФСР Министрий Совета, ВЦСПС памятни байракх еннай «Ассинский» совхоза КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета, облсовпрофа памятни байракх еннай.

Къахьегама доккхий толамаш даьхад Ленина цIерагIча, Щеча Эскара цIерагIча юртбоахама артелий, кхыча боахамий колхозхоша. Къахьегама толамашца дикахетар даьд производства новатораша. Ленина цIерагIча колхозерча комбайнерка Джакаева Хьавас сезонах ка болча ялата культурай 336 гектар чу а ийца, 7929 центнер ялат аьрдад. Кирова цIерагIча колхозерча доярка, РСФСР Лакхехьарча Совета депутата Рыбалко Мария Александровнас шера декхарах 3200 килограмм яккха езача метте, 10 бетта хIара Iаттагара 3553 килограмм шура яьккхай. Орджоникидзе цIерагIча колхоза доярка, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутата Оздоева Iаддалий Хамсата 10 бетта хIара Iаттагара 2150 килограмм шура яьккхай шера декхарах 1350 килограмм яккха езача метте. «Ассинский» совхозерча Мальцева Анна Ивановнас кулгалдеш йолча звенос хIара гектара тIа 256 центнер помидорий, 129 центнер баклажаний кхеьй.

Производства новатораш Iалаьмате дукха ба тха районе. ТIагIертта къахьегаро, йоккхача патриотизмо, дукххаезача Даьхенна мутIахьа болаш гIулакх де юртарча къахьегамхой чIоаггIа безам хиларо, юрта боахам материально-технически дика Iалашбаь хиларо, лаьтта леладарен хьайбаш леладарен культура айяларо Iалашдаьд социалистически декхараш кхоачашдеча толамаш доахилга.

ДIахо хьалхашка латташ керда гIулакхаш да, керда планаш я. Юртбоахама производство дIахо дегIайоалаяра, долаш долча кхоачамехи торонехи бизза пайда эцара йоакхо а еш, юрта боахам дIахо толаме дегIабоалабар духьа лелаеча яхья юкъебахаб района къахьегамхой. Мехка а КПСС XXIII-ча съезда цIерагIча Грозненски крекинг-завода а хьалхалаттача коллективай хьокхамах дерригача боахамашка отта а яь, шерра йийцар лаьттанцарен хьайбашкарен йоаха продукташ яхаран паччахьалкхенга йохкаран йола пхе шера планаш ханал хьалха кхоачашъяра тIаерзаяь мероприятеш.

Колхозни Сунжа къахьегамхоша шоашта хьалхашка дехкар оттадаьд 1968 шера планал совгIа 12 эзар тонн ялат даккха а деррига доаккхаргдола ялат 80 эзар тоннага дIакхоачаде а, Даьхен амбарашка 25 эзар тонн ялат чутасса, планах тасса езача 20 эзар тоннана меттел. ХIара гектара гIара 25,5 центнерал кIезигагIа доацаш ялат даккха. Оаха декхар тIанийцад даьтта доаккха гидуаргий генараш, баьцадаараш, коартолаш, лаьттанцара йоала кхыйола продукташ яхарен паччахьалкхенга йохкарен планаш тIеххоачашъе.

Кхы кIезигагIча бехктокхаме доаца декхараш шоашта хьалхашка оттаду хьайбаш леладераша. 1968 шера цар къовсам лоаттабергба планах 16 эзар тонн яккха езача метте, еррига йоаккхаш йола шура 17,2 эзар тоннага дIакхоачаяр, планах 3,4 эзар тонн даккха дезача метте, 3,7 эзар тонн дулх даккхар, планах 8,4 миллион гулде дезача метте, 10,5 миллион фуъ гулдар духьа. Декхар тIанийцад паччахьалкхенга планал совгIа 300 тонн шурий, 250 тонн дулха йохка, 800 эзар фуъ дохка.

Боахама гIулакхех хьахиннараштa анализ яро, производства гуттахьарча боарамо, дIахорча перспективаша колхозашка йиш хилийтай пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяра лоархIамаш де. Пхе шера планах 334 эзар тонн даккха дезаш дола ялат 384 эзар тонн даккха лаьрхIад, планах 38,6 эзар тонн даха дезаш дола генараш 41,5 эзар тонн, планах 150 эзар тонн даха дезаш дола баьцадаараш 155 эзар тонн даха лаьрхIад. Района боахамашка пхе шера планал совгIа доаккхаргда 50 эзар тонн ялат, хIаьта деррига ялат даккхара йола пхе шера заданеш диъ шера кхоачашъергья «Победа», Щеча Эскара цIерагIча, «Восход» яхача колхозаша.

Доккхий декхараш тIанийцад хьайбаш леладеча фермай болхлоша. Пхе шера дулх даккхара план 1,7 эзар тонн тIеххоачаш а яь, 18,6 эзар тонн хургья, шура яккхара план 5 эзар тонн тIеххоачаш а яь, 84,5 эзар тонн хургья, фуаш 12,3 миллион дукхагIа а гулдаь, 55 миллион хургда.

Пхе шера 100 эзар тонн яккха лаьрхIа ялата культураш йохкара паччахьалкхен план, район бIарчча хьанийцача, 4 шера кхоачаш а яь, пятилетка чакхъялалехьа планал совгIа 26 эзар тонн ялат доххаргда оаха.

Пхе шера планал совгIа дIа а лургда, доххарг а да: 1.000 тонн дулх, 4 эзар тонн шура, 6,5 миллион фуъ. Дулхи шурен эцара пхе шера план 1970 шера 7-гIа ноябрь хьатIакхачалехьа кхоачашъергья колхозаша.

Фуаш кийчдара пхе шера план цхьа шу хьалхагIа кхоачашъергья XIX-ча партсъезда цIерагIча колхозо, хIаьта пятилетка чакхйоалаш цо паччахьалкхенга доххаргда 9,8 миллион фуъ, планах 6,8 миллион дохка лаьрхIача метте, вешта аьлча планах лаьрхIачул цхьан ахаззен дукхагIа. Район бIарчча хьанийцача паччахьалкхенга 33,6 миллион фуъ дохка лаьрхIа пхе шера план 1970 шера 1-гIа апрель хьатIакхачалехьа кхоачашъергья.

ТIаьхьа дола декхараш кхоачашдулургдац лаьтта леладарен хьайбаш леладарен культура дIахо ай ца йойя. 1968 шера хьувкъама лаьрхIа гурахьа юв культураш оаха дIайийнай 38.000 гектара тIа керттерча даькъе дикагIа йолча ханашка, цар хьувкъама пайданагIа йола культураш кIал дIайийна хиннача лаьтташка, хIаьта гурахьа дув кIа дIадийнача лаьтташка фосфорни удобренеш тайсай хIара гектара тIа 2—3 центнер а йолаш. 1968 шера хьувкъам чуэцаргболча лаьтташка 60 эзар тонн органически удобренеш тайсай. Зябь аьхача лаьтташка дIаюргья бIаьстан юххье юв еррига культураш. Уж дIаюргья дIаювча стандартий I-чеи II-чеи классай фу а тоссаш, фу кийчдаь даргда тхо укх шера 15-ча ноябрал тIехьа ца доалийташ. Минеральнии органическии удобренеш шерра юкъекхахьара нийсса 5 эзар гектар дукхагIа хулийтаргда ялата-бобови культураш шоаш къаьстта а хIаьта иштта злакови культурашца вIашагIъяь а дIаюш дола лаьтташ. Хий дехка лаьтташ къоастаду маьхегIара ялата культураш дIаера. Алхха гурахьа дувча цхьан кIиво дIалоацаргья хий деххача лаьттай 3.000 гектар гаргга. Гуйранк бIаьстан юххьерен замалахьа лаьттах тIоадал чуйолийташ вегетационнии хий дулларгда 6 эзар гектар долча лаьтта. Вегетаци йолча хана бIаьстан юкъе дIайийнача культураштa ший ханнаьхен дикен хий дуллилга Iалашдергда.

1968 шера оаха вIаштIехьдоаккхаргда лаьттанна ах пара хьисапе обработка елга, шаьрънь кIоарга зябь оахилга, юххаш хоарцаелга, предплужникаш йоахкача нохарашцен лаьтташ оахача комбинированни агрегаташцеи лаьтта оахилга, культураш дIаелехьен дIайийначул тIехьагIеи лаьтта IотоIаделга, кхыйола дика агроприемаш чакхйоахилга.

ДIайийна еррига пропашной культураш звеньяшта дIаекъаш да тхо хIанз.

Хьайбай еррига валовии товарнии продукташ дукхагIа йоахилга хьайбаш дебадара чотах вIаштIехьдоаккхаргда, хIаьта керттерча даькъе доаханнен кова тIарча оалхазарийн продуктивность лакхъяра чотах. Пятилетка чакхйоаллаш вIаштIехьдоаккхаргда оаха юкъера лаьрхIача хIара кхоабача Iаттагара 2.200 килограммага кхаччалца шура йоаккхилга. ХIара котамо ду фуаш районе юкъера лаьрхIача 135 кхоачаш алсамдоахаргда оаха.

Доакъараш — хьайбай продуктивность лакхъеча керттера фактор. БIарччача шера доаханнеи коа тIарча оалхазараштеи мел эш мошеи гIожеи доакъараш Iалашдара хIара колхозе доакъарий конвейер вIашагIйолл оаха.

Доахана фу дикагIа хилийтара шинараш хьакъоастадергда оаха, къаьстта тIахьожам а лоаттабеш хьалкхедергда уж, хIара колхоза МТФ йолча племенной группаш вIашагIйохкаргья. Шурий товарни кхо ферма хIанзле а шин сменах болх беш я тха. 1968 шера шин сменах болх бе йолайолийтаргья оаха кхы а шин ферма. Долла хIама дергда хьайбаш леладеча фермашта комплексни механизаци елга шерра юкъедоаладара.

Цхьан ханна валовии товарнии продукци дукхагIа а йоаккхаш оаха вIаштIехьдоаккхаргда из яккхарга дIабода мах 3 процент лохбелга, къахьегама овсарле пхе шера 20 процент лакхъергья.

Ший шоллагIча шовзткъе итт шера беннаб вай мохк. Коммунизмага бодача новкъа гIолла советски паччахьалкхено бIубеннен низ болаши гIа бахаро юрта боахама болхлой творчески хьинар Iалаьмате чIоагIа айдаьд, керда доккхий толамаш дахара тIахьех уж. Тхо дог тийша да, колхозхоша шоай декхараш сийленца кхоачашдергхиларах, юртбоахама производство дегIакхувлача керда толамаш дахарца Даьхе гIадъюгаргхиларах.

Республика еррига районий колхозхой, совхозий болхлой, юрта боахама специалисташ оаха тIахьех оахош дIадоладаь гIулакх хьаллацаран пхе шера план ханал хьалха кхоачашъярца деррига халкъа юкъарча гIулакха юкъе — вай мехка коммунизм хьалъеча шоашкара доагIаш дола дакъа лацаран.

КОЛХОЗИЙИ СОВХОЗИЙИ КЪАХЬЕГАМХОЙ ЮКЪАРЧА СОБРАНЕШКА ДИЙЦА А ДИЙЦА, ТIАЙИЦАД.

Ханал хьалха кхоачашъяьй цхьайтт бетта задани «Старогрознефть» мехкдаьтта-промыслови управлене Хаяи-Кертерча участка коллективо. Дика къахьегарца белгалбаьннаб оператораш Грудницкий Владимир (сурта тIа лакхехьарвар), Алехин Анатолий.

В. Макарова сурт.

«ГРОЗНЕФТА» ОБЪЕДИНЕНЕ «МАЛГОБЕКНЕФТА» МЕХКДАЬТТА ПРОМЫСЛОВИ УПРАВЛЕНЕ № 873 ЙОЛЧА СКВАЖИНА ЧУРА МЕХКДАЬТТО ТЕХА КIЕЖ СОЦАЕШ БЕЛГАЛБАЬННАЧА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

«Малгобекнефта» мехкдаьтта промыслови управлене № 873 йолча скважина чура урагIтеха мехкдаьтта кIеж соцаеча хана къонахчала гIулакхаш гойтарах Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Арутюнянц Лев Суреновича — Къилбаседа - Кавказски промышленни района военизированни горно-спасательни даькъа штаба районни инженера.

Ашуров Юрий Бенционовича — Къилбаседа - Кавказски промышленни района военизированни горно-спасательни даькъа Грозненски отряда 1-ча класса боеца.

Битин Александр Филипповича — № 1 йолча тохкама кIоарга бурув деттача МалгIабика контора оборудовани тоаеча слесара.

Вакулин Анатолий Степановича — Къилбаседа - Кавказски промышленни района военизированни горно-спасательни даькъа штаба районни инженера.

Горшенев Дмитрий Степановича — Къилбаседа - Кавказски промышленни района военизированни горно - спасательни даькъа Грозненски отряда командира.

Деревянко Виктор Евдокимовича — № 1 йолча тохкама кIоарга бурув деттача МалгIабика контора оборудовани тоаеча слесара.

Евтушенко Павел Ефимовича — № 2 йолча тохкама кIоарга бурув деттача МалгIабика контора оборудовани тоаеча слесара.

Зражевский Георгий Филипповича — Нохч - ГIалгIай АССР общественни порядок лораяра министерства № 20 йолча профессиональни пожарни даькъа пожарнена.

Корниенко Михаил Алексеевича — Къилбаседа - Кавказски промышленни района военизированни горно-спасательни даькъа штаба керттерча инженера.

Кудрявцев Аким Григорьевича — Нохч - ГIалгIай АССР общественни порядок лораяра министерства № 15 йолча профессиональни пожарни даькъа пожарнена.

Москаленко Иван Ефимовича — № 1 йолча тохкама кIоарга бурув деттача МалгIабика контора участка механика.

Нурмагомедов ГIаьзе Iабдулжахьара — Къилбаседа - Кавказски промышленни района военизированни горно - спасательни даькъа Грозненски отряда 1-ча класса боеца.

Олейников Иван Денисовича — Къилбаседа - Кавказски промышленни района военизированни горно - спасательни даькъа штаба начальника.

Перепечаев Павел Кондратьевича — Нохч - ГIалгIай АССР общественни порядок лораяра министерства № 19 йолча профессиональни пожарни даькъа отделене командира.

Разумейчик Алексей Алексеевича — Нохч - ГIалгIай АССР общественни порядок лораяра министерства № 19 йолча профессиональни пожарни даькъа начальника заместителя.

Скворцев Владимир Михайловича — № 2 йолча тохкама кIоарга бурув деттача МалгIабика контора бурильщика помошника.

Тонкочеев Алексей Филипповича — № 1 йолча тохкама кIоарга бурув деттача МалгIабика контора оборудовани тоаеча слесара.

Узиев Петр Магомедовича — № 1 йолча тохкама кIоарга бурув деттача МалгIабика контора бурильщика гIончана.

Чаплыгин Михаил Васильевича — Къилбаседа - Кавказски промышленни района военизированни горно-спасательни даькъа штаба начальника заместителя.

Шалимов Леонид Владимировича — Къилбаседа - Кавказски промышленни района военизированни горно - спасательни даькъа Грозненски отряда 1-ча класса боеца.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ.**

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

гор. Грозный,
1967 шера 23 ноябрь.

ИТТ ДИ ХЬАЛХА

Керда социалистически декхараш кхоачашдара яхь йоаржаьяьча химически комбината коллективо ханал итт ди хьалха кхоачашъяьй еррига продукци арахецара цхьайтта бетта задани. Яхье хьалхалаттачарна юкъе я В. М. Дронкин начальник вола № 32 йолча цеха коллектив, В. М. Олифера кулгалдеча № 111 йолча цеха болхлой, кхыбараш а.

Л. ГАЛКИНА,
химически комбината инженер-экономист.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА VIII-гIа ПЛЕНУМ

Селхан Грозне Нохч-ГIалгIай обкома политпросвещене ЦIагIа КПСС Нохч - ГIалгIай обкома VIII-гIа пленум хилар. Пленуме дийцар ер дешаш:

«КПСС XXIII съезда соцамашка хьежжа коммунистий авангардни лоархIам дIахо лакхбарах»,

«КПСС обкома VII пленуме яь критически замечанеши предложенеши кхоачашъярах»,

Нохч - ГIалгIай XII-гIа аргIанара областной партийни конференци гулъярах».

«КПСС XXIII съезда соцамашка хьежжа коммунистий авангардни лоархIам дIахо лакхбарах» пленуме доклад йир КПСС Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара **С. С. Апряткина.**

Доклад ювцаш прениех къамаьл дир парте Гудермесски горкома хьалхарча секретара **А. А. Чайкина,** республика халкъа тIахьожама Комитета председателя **Р. В. Вахаева,** ГРОЗНИИ партбюро секретара **О. И. Дробязкос,** Респотребсоюза председателя **М. А. Мамаева,** ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара **С. А. Кириллова,** парте Наьсарен райкома секретара **С. Д. Цолоева,** парте Надтеречни райкома хьалхарча секретара **В. Т. Беленке,** парте Ножай-Юрта райкома хьалхарча секретара **В. А. Янгульбаева,** Грозненски района I Мая цIерагIча колхоза председателя **В. С. Вьюнче,** Грознерча мехкдаьтта института проректора **А. А. Кузнецова,** «Малгобекнефть» НПУ 1-гIча промысла заведующе Социалистически Къахьегама Турпала **М. Я. Паукас,** Гудермеса района «Кавказ» яхача колхоза агронома **А. Б. Шидаева.**

Дийцача дешах соцам тIайийцар пленумо.

КПСС обкома VII-гIча пленуме яь критически предложенеши замечанеши кхоачашъярах доклад йир парте Нохч - ГIалгIай обкома секретара **О. А. Чахкиева.**

1968 шера 8-гIча феврале Нохч - ГIалгIай партийни организаце конференци гулъе аьнна соцам бир пленумо.

Нов. **Межидова** ЦК КПСС Лакхерча школе деша яхарах КПСС Нохч - ГIалгIай обкома кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующе декхарех мукъаяьккхар. Парте Нохч-ГIалгIай обкома кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующелла чIоагIйир **Р. А. Саламова,** парте Надтеречни райкома секретара декхарех из мукъа а йоаккхаш.

Пленума материалаш шинардийнахьа арайоалача номер тIа кепатеха хургья.

ДОШ КХОАЧАШДАЬД

Балха тIа дукха халонаш нийсъеннаяле а, Iалама хьалаш дика хиннадеце а, гемоспородиоз яха лазар хинна дукха шура лучa доахах ткъо етт дIакъаьстабале а деррига низаш тIадахийта лакхарча хьокхамашца Октябра цIейна накъабаьхкар Шаьла района «Автуринский» совхоза ферма хьайбаш леладераш. Юбилейни шера социалистически яхье доккхий толамаш дахарах сийлен Доска тIа яьккхай ферма коллектив. Хьалхалаттача дояркана Худигова Марусяна, Хаджиева Чакара парте райкомеи райисполкомеи Сийлен грамоташ еннай, кхыйолча членашта ахчан премеш еннай.

ДIадахача шера итт бетта яьккхачунца нийсйича укх шера цу хана цкъаи ахаззеи совгIа шура яьккхай ферма хьайбаш леладераша. Нагахьа санна дIадахача шера 2854 центнер еннаяле укх шера паччахьалкхенга 4477 центнер шура дIакхачийтай цар.

Хьинаре къахьег Iаьсий леладеча Усманова Белиста. Шерагара шерага дулх тIадеттaлу цо лелaдеча Iаьсашта. Цун групперча пхи бIаь Iаьсах хIаранена дийнахьи буси 600—700 грамм дулх тIаккхийттад. Iаьсий леладечун овсарерча къахьегама лакха мах бу.

Ферма коллективо кхоачамбац карагIдаьннарех, дIахо керда толамаш даха лерхI цо. ХьатIадоагIача шера хьайбай продукташ кхы а совъяхар кхоачамхиллал дика доакъар Iалашдаьд ферме.

М. МАХАДЖИЕВ,
Шаьла районни производственни управлене керттера агроном.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КАГИРХОЙ ДАИМ ЙОАКХО Е

Тха завода парткомо, цехови партийни организацеша боккха теркам тІаухийт кагирхошта коммунистически кхетам балара дешашта. Коллектива хьалхашка латта практически декхараш кхоачаншдара кагирхой творчески низаш оарцагІдахара гІулакх дувзаденна да кагирхошта политически а къахьегама а кхетам балара балхаца. Цхьаьн ахи эзар совгІа зІамига саг ва заводе къахьегаш. Из боккха низ ба.

Кагирхой творчески хьинар айдеча кІезига лоархІам бац комсомола. ХІьта цун низ латт партийни организаце кулгалдарах, комсомольций балха по лостам теларах. Комсомола партийни кулгалдар, кагирхошта къахьегамен идейна - политически кхетам балара дешаш каст-каста дувц парткома а цехови партийни организацей бюро а заседанешка.

Иштта укх тІеххьарча хана заводa парткомо дийцад ер дешаш: «Коллектива кхетам балара мехкдаьттааппаратурни цеха кулгалхона беш болча балхах», «Цехови комсомольски организацешта мишта кулгалду комсомола заводской комитето». ТІехьара дош дувца кийчдеш юкъеэлар партийни а комсомольски а балха йоккха опыт йола новкъостий коммунисташ Петров, Писарский, Корнева, кхы дуккхабараш. Цар комсомола комитета балха анализ йир, гучадаьхар кхоачамбоацараш дІададахара наькъаш, хІьта цо доккха новкъостал дир комсомольски организаце болх гоабе. Дика гІулакхаш дІададаьхи завода комсомольцаша. «Юбилейни шера — ударни къахьегам» яха Воропаева Виктора, Гудушаури Германа дІаболабаь болам завода массайолча цехашка хьаллаьцар. Колективо тІайца хинна декхараш толамца кхоачашдара новкъостал дир цо.

Ер кхоалагІа шу да комсомола заводской комитета коммунист Кантария керте латтача комитета членаш къона коммунисташ Дзортов, Писарев, Чередникова бола. Цехови комсомольски организацей секретарех дукхагІбараш къона коммунисташ ба.

Производства лоархІамерча участкашка комсомольски кадраш дІа-хьа нийсъяра гІулакх дегІадоаладеш парткомоц цехови партийни организацешец новкъостал ду кагирхошта коммунистически кхетам балара болх чулоацам болаш хилийтара.

Тха завода цехаш хІанзарча хана оборудованеца Іалашъяь я. Цулухьа царна эш говза кулгаш. Кагирхой юкъараобразовательнии технически кийчо яр — тха общественноста керттера декхар да. Вузашка, техникумашка экзаменаш луча хана, сайройнара школаш вІашагІйоххкача хана завода активо боккха болх чакхбоаккх дешара массайолча формашта кагирхой тІаозара. Из бахьан долаш сы дешара шу толамца дІадоладир 500 къонача болхлочо. 100 гаргга болча кагийча нахеи мехкарашеи шоай квалификаци лакхъю технически дешара тайп-тайпарча курсашка. Хургболча токарашта, фрезеровщикашта, сверловщикашта теоретически материал еш йоккха опыт йолча инженерно-технически болхлоша, хІьта практически навыкаш лу царна кадрови болхлоша. Иштта 169 къона болхло кийчваьв тха заводе укх шера.

Кагирхоша шоай квалификаци лакхъяр лоархІаме форма я дикагІйола, толашагІйола опыт Іомаяь школаш. Укх шера цу школашка дешаш ба 200 совгІа кагий нахи мехкарийи.

Дешара кагирхой тІаберзабара доккха новкъостал хилар цу дерригнех. Шоай сменни заданеш кхоачаш ца ю болхлой холуш кІезигбелар, лакхъелар къахьегама овсарле.

Къахьегама кхетамца кагирхой хьалкхебеча боккха лоархІам бола гІулакх да коммунистически къахьегама тІехьа баьржача боламе цар дакъа лацар. Цу боламе кагирхоша эц дика къахьегама закалка, коммунистически хьисапе къахьега а баха а Іомалу уж. ХІанз 200 совгІа болча кагийча нахеи мехкарашеи лелаю коммунистически къахьегама ударник яха сий дола цІи.

Социалистически яхье дакъа лацаро мел боккха пайда лу къахьегама сага кхевеча хьагойт механически цеха комсомольско-кагирхой участка коллективо Іоаьхча опыто. Производственни дисциплина чІоагІъяра социалистически декхараш тІаэца предложени елар метизни участка коммунисташа. Кадрови болхлоша — токараша ни. Детисова, Шиянова, Бутовцева из маьхера предложени хьал а лаьца керда декхараш тІаийцар. Цу декхарашка йоккха моттиг дІалаьцар кагирхошта кхетам балара дешаша, хІана аьлча участке духхьашха болх бе баьхка юкъера школаш йистеньхараш дукха боландаь. Цунах баьнна пайда тахан гуш ба: цхьаь цаІ, къона болхло вац шийи сменни заданиц кхоачаш ца еш, нийс къонача болхлочоа еннай коммунистически къахьегама ударника цІи, иттане лакхъяьй шоай разрядаш. Участке цхьа моттиг нийслац къахьегама дисциплина телхаеш.

Кадрови болхлоша кагирхошта шефство лоаттаяра гІулакх традици хинна дІаэттад тха заводе. Дуккхача къонача болхлошта вахаре баха путевка еннай къахьегама ветеранаша Каледин Михаил Ивановича, Шиянова Клавдия Ивановнас, кхы дуккхачар а.

Заводе шерра яьржай «Ший профессега диллача толашагІвар» яха яхь.

Профсоюза заводской комитето хІара квартале цу яхьа итогаш ю. Бакъдар аьлча, из сий дола цІи йоккх дуккхача кадрови болхлоша. Бакъда, чІоагІа дог гІоздоаккхаш да из цІи яккхара кагирхой боккха белам хилар. ВорхІ комсомольца еннай «Ший профессега диллача толашагІвар» яха цІи. Царех ба токараш В. Сальников, К. Скачков, котельщик В. Эльмурзаев, крановщица Чернозубова. Из цІи яьккхачарна торжественни хьале свидетельство а ахчан преми а лу. Иштта материальни моральнии стимулаш шоайла ювзар кагирхошта кхетам луча пайдане да.

Кагирхой хьалкхебеча хьинаре дакъа лоац завода культура ЦІен болхлоша а. Иштта цар чакхъяьккха «Цхьан ханара болча наьха никъ» яха тематически театрализованни сайре облсовпрофо белгалийр «Болхлой курал» яхача тематика циклах толашагІа я аьнна. ХІьта цу тематиках иштта безаме чакхъяьлар «Заводи сои» яха сайре а. Машинашъерий деза денош хулача хана культура Цено даим специальни тематически сайре кийчъю.

Кагирхошта кхетам луча боккха лоархІам болаш хІама да къахьегаме цар лоацаш дола дакъа тайп-тайпара болча идеологически балхаца дувзар. 150 кагий нахи мехкарийи дешаш ба комсомольски политдешара кружокашка. Ерригаш пхи кружок я тха заводе вІашагІъелла: «Прометей», «Глобус», «Кругозор», «Тха ленински комсомол», «Партех йола беседаш». Цхьайолча кагирхоша шоай идейно - политически кхетам лакхбу партийни дешара сете а.

Тха заводе чакхбоаккхаш бола идеологически болх тІаберзабаь ба хоаламболаш дола декхараш кхоачашдара кагирхой оарцагІбахара, керда толамаш дахара цар дегаш ураттадара.

В. ШЕЙНИН,
«Красный молот» яхача завода парткома секретарь.

ХЬОКХАМ ТЕЛ

Укх шера кхоалагІча квартала план хана хьалха тІеххоачашйир тха завода коллективо. Тахан карагІдувлараша тешам лу ер юбилейни шу деккхийча толамашца кхоачашдерг хилара.

Шийи толамех, шийна карагІдаьннача дуккхача хІамаех ГАРО завода коллектив декхарийла я хьалхе лелаеча коммунисташта. Заводе вахаре цхьа дош дац партийни организаце, берригача коммунисташа дакъа ца лоацаш. ХІара коммуниста шийи керттера декхар лерхІ шийи гІулакхаца, шийи хьинарца хьалхашка латта декхараш кхоачашдара шийна уллув къахьегаш бола новкъостий оарцагІбахар.

МоллагІча участке коммунист къахьегаш вале а цо даим шийгара хьехкам тел, шийи дикача гІулакхаца къахьегамхошта юкъе белгалвоал. Цулухьа производства массайолча участкашка коммунистий влияни йоккха я.

Эггара дукхагІа коммунисташ ба сборщикашта, токарашта, ремонтникашта юкъе.

Тха партийни организацена чуйоагІа ворхІ цехови парторганизаци, нийс партийни группа.

ТІехника къахьегарах завода коммунисташта ни. Широков Федор Павловича, Власов Иван Ивановича, Васидян Ваган Николаевича, Хайрулдин Ренад Рамазановича паччахьалкхен наградаш еннай.

Механически участке къахьегаш ва коммунист Урусов Анатолий Петрович. Цхьа ди дІададаи цу хьинар долча токара шийи сменни задани гІеххоачаш ца еш. Къахьегамга хьежжа мах а бу цун дикача гІулакхашта. Из ва коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаеш.

Цун сменщик ва Кузьмин Лев. Шийи воккхагІа волча новкъостага хьежжа хьайнала къахьег къонача болхлочо.

Къона коммунисташ, литейни участка обрубщикаш Омариев Гурун Айтасаевича, Зармаев Муса Идрисовича Сийлахь боккхача Октябра 50 шу дузача денна йоагІа кийчо яра яьржача социалистически яхье хьинаре дакъа лацарах даим лелаергйола памятни вымпелаш еннай. Сборочни участка слесара коммуниста Рябых Павел Назаровича еннай «толашагІа вола слесарь» яха памятни вымпел. ХІьта бригадо коммунистически къахьегама бригада яха сийдола цІи лькхай. Цу бригада хІара член коммунист ва.

Бакъда, коммунистий авангардни лоархІам производстваца хинна а Іац. Из лоархІам цар лелабу общественни вахаре. Художественни самодеятельносте дакъа лоаце а моллагІа партийни поручени кхоачашйойя а, массанахьа гуш да коммунистий хьинар, цар творчески энтузиазм.

Производства тайп-тайпарча участкашка хьайнала къахьегача коммунисташа шовшкара хІара денна хьохкам теларах шоай декхараш толамца кхоачашдеш уж хилара доккха новкъостал ду коллектива хьалхашка латта доккхий декхараш толамца кхоачашдара.

Н. ГОРБУНОВ,
ГАРО завода парткома секретарь.

Укх тІеххьарча хана чІоагІа лертІара даьннад гІулакхаш Кипрец Кипрана гонахьеи.

Ховш мадарра, гІулакхаш цу тайпара лертІара даьлара дола бахьан хиннад укх шера 15-ча ноябре вІашагІъийна грекашхеи туркашхеи бола нах бахача Кипра цхьан районе Кипра къаман гвардe подразделенешти туркашта-кипристашти юкъе герз вІашка а деттаи хиннача довнах. ВІашка тІом беча иштта дакъа лоацаш хиннад цу мехка суверенитет тела а еш Кипра Республика территоре тІа латта гречески бІунаш а. Цу бІунашти Кипра къаман гвардeнеи керте латташ хиннав Грецe реакционни милитаристски гІозарашa оттаваь инарал Гривас. Артиллерии герза кхыдола тайпаши юкъе а доахаш хинна дов бахьан долаш нах боабаьб, цу даькъе маьрша бахача гражданашта юкъера а.

Герз вІашка а детташ Кипре хинна дов хІанз укх сахьата сеца дале а, цу районера гІулакхаш хІана а кхохкаденна латт, Кипра Республика суверенитетаи из кхычарех тийша хІама доацаш хиларaи, малхбоален Средиземнe-морьерча машара а кхерамаленна а бола кхерам чІоагІлуш латт. ТІема кийчлаь да гречески эскар. Гуччахьа Кипра чурча гІулакхашта юкъегІорта бахьан дакъхар духьа бІаргагуш цІур юкъе боллаш дола къамаьлаш деш ба Афинера реакционни эпсараш.

Арахьарча низаша хьал а лоацаш, дукха хана денз Кипрески проблема тІема методашца къоастаелга «эносис» оалаш йолчун, вешта аьлча Кипр Грецех дІатохара наькъаца киприски паччахьалкхен мукъали территориальни бІарччали дІадоаккхилга оттадеш йола планаш кийчъеш долча Грецe реакционни гІозарий политиках дІакъаьстарг лархІа йиш йолаш яц Кипре хІанз йоленна событеш. Кипра ерригача гІайренах НАТО тІема база е, хІанз Грецена чухьа шоаш чакхйоахараш санна йолча зуламерча террористически методий новкъосталаш цу мехка демократически низаш тоІаде гІерт хІана Грецерча Іаьдала керте латта тІема гІозараши Кипрера цар агентуреи.

Турецки правительства шийи оагІонгахьара а, Кипрера гІулакхаш кхохкадаларца дувзаденна шийга белгалара дакъа кхоачанхилар теркал а деш, цхьадола гІулакхаш чакхдаьхад. Турце герзашцара низаш тІема кийчлаь латт, пагахьа санна Кипре яхийта езаргхуле а аьнна, къаьстта шоай тайпара подразделенеш вІашагІйоххкаш латт, Кипра районе гІолла хьувзаш да турецки гІема кемаш.

Доллача хІаманга ладийгІачул тІехьагІа, Кипрана гонахьара гІулакхаш ирдалар айхха дувзаденна да Киприски халкъа хьаштий, цун паргІатон, из кхычарех тийша хІама доацаш хилара чотах цу тІема блока юкъе дакъа лоацарий барт вІашагІа 'на кхетийташ дола денаш къоастаделга ловш долча НАТО гІозарий планашца. Белгалъяьнна хьагучаювл цу районера американски политика «юкъе машар бара» политика хетийта гІерташ долча США официальни гІозарашта а гІулакхаш ирдаларгеи киприски паччахьалкхен чурча гІулакхашта юкъегІертаргеи вуташ долча США правительства практически гІулакхашта а юкъера юкъ. КорабоагІе тамаш я, гречески эпсараш Кипре леладеш дола гІулакхаш Америка ВІашагІкхийттача Штаташкахьара влияни йоацаши, хьал на лоацаши, леладеши хиларах тешаргбола нах, хІана аьлча Греци ше американски тІема базай бож-моарлагІана чІоагІа бага еллай хІанз.

Кипра районера событеш дегІаахарга чІоагІа ладугІаш я Советски правительство. Цо, хьалхагІа а цу хьакъехьа ше дІакхайкадаь хиннача тайпара, дІакхайкадаьза даргдоацаш лоархІ, СССР Кипра Республика суверенитет, из кхычарех тийша хІама доацаш хулга, цун территоре бІарччал хьаллацара, Кипре бахача гречески турецки наха юкъерча гІулакхий дерригa дешаш, цхьанна а тайпара арахьара юкъегІортилга хургдоацаш, машара наькъаца къоастадара тІехьалатташ хилар.

ХІьта Кипра территоре тІа кхыча мехкий бІунаш хиларахи тІема базаш яхкарахи лаьца аьлча, Советски Союз массаза а хувцалургдоацаш а духьала я цу гІулакхашта, хІана аьлча Кипра территоре тІа кхыча мехкий бІунаш латтар, цига кхыча мехкий тІема базаш ехкар а санна, Кипра суверенитетаи машара хьашташи тен духьала да.

Малхбоалехьарча Средиземноморье машар лоаттабареи чІоагІбареи хьашташ теркал а деш, Советски правительства оагІонаш тІахьех сабарцеи кхетамцеи хилара, киприоташта - грекашти киприоташта - туркашти юкъе уггаш йола проблемаш герза низаца къоастае гІертилга дІадаккхара.

Киприреи Кипрана гонахьареи кхохкам дІабаккхарах дола дош къоастадергдола никъ лаха беза гІулакх машарца лертІадаккхара, дерригача киприски халкъа суверенни бокъоний сий дара, ерригa оагІонаш цкъа санна, дуккхаза а, сабарца хиларaи хьалаш толхазарга кхоачаве, тарлуш дола гІулакхаш ца нийсдалийтараи тІахьийха йола, Кипрах лаьца яь Кхерамзлен Совета резолюцеш бокъонца кхоачашъяра ларла тІа. ГІайреи тІара хьал дІахо чоалханерча наькъа тІа на далийтараи Кипрах герз вІашка а деттаи латтача гІема аре ца хилийтараи Кипра правительствага а дуккха хІама дулургда аьнна хет Советски правительствана.

ОагІонаш шоашта тІалаттар боккха бехктокхам лоархІаши халкъашта хьалхашкара шоай декхар кхетадеши хургхиларга догдоахаш я Советски правительство, хІана аьлча, Кипрана гонахьарча довно а Кипра районе тІом гІаттаро хІета-вета а хьалххагІа а бІаргаго хала хургйолча тІехьаленга кхоачаве тарлундаь.

ТАДЖИКСКИ ССР. Байпазински гидроузла — мехка доккхагІа долча ирригационни гІирсех цхьаннe — дуккхача объекташка графикал хьалха а бувлаш ду балхаш. Проектни белгалонга кхаччалца хІана еннаяц аьнна лакхъеннай Вахшан Каратауи яхача лоамашта юкъерча аьле чура бетонах етта сунт, оборудовани вІашагІйоллаш латт. Вахша дІехьовла кийчлуш ба гІишлошъераш. ТІаккха ворхІ километр йІаьхача тоннела чу гІолла эггара маьхегІара биткъа хьоаса бола боамби хьалкхебе лаьрхІача Явански атагІеп тІа дарга хий.

Сурта тІа: еррига Байпазински гидроузел.

Р. Нетелева сурт.
ТАСС фотохроника.

МЕХКДАЬТТА МОХК ХУРГБИЙ ПРИБАЛТИКАХ?

Лаьттанна кІалхара мехкдаьттеи гази доалла моттигаш лех гаьнна хьалха дІаяхача хана — бІаьш миллионаш шераш хьалхагІа — форда бух хиннача, лаьттаца Іовча породай сома тІоа тІабижача моттигашкара. Прибалтике перспектива эггара йоккхагІа йолаш я Калининградски область. Малхбузехьара Литваи Латвии. Уж яда Іайнача породай тІоа ши эзар метр сома болаш йолча, Прибалтийски лохале салаш йолча моттиге. ХІьта а белгалонаш аьттув баргболаш йоллашехьа а, мехкдаьттанеи газанеи кІезига перспектива йолаш лаьрхІай из дуккхача хана денз (дуккхачар хІанз а лоархІ).

Ткъо шу хьалхагІа тахка йолайир лаьттан ченаш эггара хьалха кІоарга скважина яьккхача город Вильнюса юххе. Хьахиначa даннеша доккха гІулакх дир геологашта. Кристаллически бух тІа кхаьчар скважина, по дийцар цига бухьъяха малагІа породаш йоахк.

Итт шу даьнначул тІехьагІа мехкдаьттен гази лаха болабелар. 1960 шера 9-ча сентябре Литвай Вилкавишски районе 1150 метр кІоарга яьккхача Вирбилисски скважина чура хьалъяьккхар мехкдаьтта чудиаь йола карбонатни порода. Калининградски областа Гусевски майдан тІа бурув теха яьккхача скважино деннеи бийсаннеи 2,5 тонн мехкдаьтта лора. Мехкдаьтта даьккхар цхьаьккха цхьан Стошниковски скважина чура а.

Литовски геологаша прогнозни карта оттадаьд, мехкдаьтта доалла моттиг лохаш экспедици вІашагІъеллар, планах мехкдаьтта леха болабелар. Вышкаш хьалъэттар Клайпедски Плунгенски районашка. ВорхІ скважина чу мехкдаьтта ткъаь шин тІоана баьча тохкамо хьахьекхар. Малхбузен Литве мехкдаьттаи газеи промышленни запасаш йоахкаш хила тарлуш хилар.

Латве Курземски ахгІайреи тІара корайир мехкдаьтта доалла Кулдигски моттиг. Геттара дика, сера кІезига уаш дола мехкдаьтта доалл цхьа эзар метр кІоаргача хила мегаш.

Мехкдаьтта а газ а доаллаш хила тарлуш дола лаьтташ Латвеи Литвайи ерригача территорех 69 процент да.

Александр ПЕРЧИК,
технически Іилмай кандидат.
(АПН).

НАХА ХОЗАЛ ЛУШ ЯР

Хахе са паргІата доал сага тІадувхаш хоза барзкъа бІаргалайча. Цхьабакъда, кІезига хьинари говзали эшаш из хьаде. Дегчу художник хила веза хІара баракъаш тегар. Из иштта да хилча хала хургда тайп-тайпара дегІамаш долча заказчикашта говордола барзкъа хьаде.

Усмаева Мадинас тийга кхалнаьха полтув бІаргаяйча кхетаду из шийи болх дика бовзаши безаши йолга. Ялх шу хьалха ера из Грозночча № 1 йолча ателье болх бе. Юкъерча дегІара чІоагІа сабаре кхалсаг бІаргаяйча хеталора булургбий теш укхаига болх аьле. Бакъда къахьегамах сакъердам а хулаш болх бора Мадинас, тІеххоачашйора шийи сменни норма.

...Даухав шераш. Лакхлора балха говзал. Мадинах бригадир хилар. Кхо шу даьннад бархІ саг чувоагІача кхалнаьха полтоши костюмаши тегача бригадана керте из латта. Шоашта ца хово, массаза гІона кийча йолча шоай бригадирага дІа а хоатташ, цхьа барт болаш ба цун бригада болхлой. цулухьа план бетт-бетта тІеххоачашъю. 110 процент кхоачашъяьй цар план октябрь бетта а. ХІьта Мадинас бетта норма 120—130 процент кхоачашъю. ЧІоагІа теркам тІабахийте гег цо хІара полтув. Цулухьа раьза ба цунна заказчикаш. Иштта дика болх бавах дукха Сийлен грамоташ тийнай, баркалаш яьхад Усмаевйна ателье администраце.

МалагІа кхалсаг я хоза хила ца лоvр? Из иштта хилийтара чІоагІа къахьег бригадира Мадинас.

З. ГАЙСАНОВА.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГІА

Укх шера 8-ча августе арадаьннача «Сердало» газета тІа кепатехача «Мичад хинна хьинар, безам» яхача критически корреспонденце тІа белгалдаьккхадар Экажевски совхоза Іаьлий-Юртарча отделене шурий товарни ферме шура яккхара болх эсала лелилга. КПСС Наьсарен райкома секретара А. Тутаева тхога хоам бу:

«Корреспонденце тІа дийцар бакъ а хиннад, из дош производственни совещане, совхоза парткома заседане, ферма коллектива собране, «Экажевский» совхоза берригача доахан леладераша дийца а дийцад, цох лаьца соцам а баьб. Совхоза кулгалхоша уж кхоачамбоацараш дІадахара де мел дезар даьд — ферме гойтара агитаци эргаяьккхай, хІьта Іаьлий - Юртарча отделене управляющена нов. Сапралиева партийни оагІонгахьара бехк баьб, цехови партийни организаце секретарь нов. Х. Султыгов а бехктохкаме эзав. ХІанз тІайца социалистически декхараш а паччахьалкхен план а кхоачашъю ферма коллективо».

ІАННА ДИКА КИЙЧО Е

Мехкдаьттен гази яккхара болх ритмично дІадахийтара, эшшача боахамах заводашка дІадахийта мехкдаьтта кийчдара «Грознефть» объединене коллективо дукха балхаш даьд йоккха диаметр йола трубопроводаш, сепараци а еш газ кийчъяра эша централни трапни установкаш, резервуарни паркаш, нефтенасосеш, кхыйола объекташ хьалъеш. «Грознефть» объединене хьадоаккха дерригa мехкдаьттен гази массанахьа а цхьан турбашка гІолла дІаахийта доладаьд, из чІоагІа пайдане да. Уж ерригa турбаш лаьттан тІагІолла дІаяьхка а, цулухьа Іана замалахь царех пайда эцача дукха халонаш нийслу.

Цу хьалашка гуйран-Іан замалахь объединене ерригача предприятей болх ритмично, цхьаккха хьовзам боацаш дІабахийтара, хьалхашка латта декхараши пачхьалкхен плани кхоачашъяра керттерча даькъе эшар да шийи ханнахьеи дикеи Іана кийчо яр.

Шерра шера «Грознефть» объединене мехкдаьттахоша дукха балхаш ду ерригa участкаш, звеньяш, бурови предприятеш, мехкдаьтта доаккха моттигаш, гІонна йола организацеш, кхыйолаш Іана хьалашка болх бара кийчъеш. Бурув тохача майдашка эшшача боарамах дІайихьа дІаоттаю утяжелитель, лоабата маркхала обработка яра эша химически реагенташ, обсадни бурильнии турбаш, кхыйола материалаш. Хьажа а хьожаш ремонт ю электролинешта, мехкдаьтта доаккхача оборудованена, бурув тохачеи мехкдаьтта доаккхачеи хьатІадоагІача наькъашта. Уж мероприятеш дика чакхъяхарга хьежжа хьовзам боацаш дІабода мехкдаьттахой болх а.

Укх шера а дІададахача шерашка санна Іана кийчо яра чакхдаха дезаш дукха балхаш дар «Грознефть» объединене чуйоагІача ерригача предприятешка. Уж балхаш мишта кхоачашдаьд хьежачул тІехьагІа гучадаьннад дуккхача участкашка, предприятешка уж дика чакхдаьха хилар. Іана кийчо яра деррига балхаш чакхдаьхад С. А. Плиев керте латтача «Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управлене, Л. Х. Арутюнов керте латтача «Грознефтегаз» яхача мехкдаьттагазови управлене, бувзама - конторе, автобазе, транспортни конторе, кхычахьа. Іана дика кийчо яьй «Сунжанефть» мехкдаьтта промыслови управлене, «Старогрознефть» НПУ цхьоалагІча промысле, Хаян-Корт яхача мехкдаьтта доаккхача участке, кхыйолча коллективаша.

Цхьабакъда, октябра, ноябра бетташка хаоттам дика лаьттабале а хІанзалца хьа кхоачашданза дукха балхаш да. Масала, ла мегаргдолаш дац «Старогрознефть» НПУ мехкдаьттахоша компрессорашта ремонт яра ха тиллийтар. Цига укх шера ремонт е езаш хиннача ийс компрессорах кхаьннена мара ремонт яьац гаханарча денга кхоачаш. ЧІоагІа мела лел Іана кийчо яра балхаш «Октябрьнефть», «Горскнефть» мехкдаьтта промыслови управленей коллективашка. Цар Іана кийчо яра балхаш 50 процент мара кхоачашдаьдац. Іанара яьшта монтаж яра балхаш чІоагІа эсала лел «Горскнефть», НПУ, «Старогрознефть» НПУ.

Во лел материалаш кийчъяра балхаш а. Къаьстта во латт утяжелитель, доагор, химически реагенташ Іалашъяра гІулакх «Грознефтеразведка» тресте. Цига 15-ча ноябре кхоачаш Іалашдаь доагор 378 тонн я, Іалашде дезар 1780 тонн долча, хьатІаэза химически реагенташ 1274 тонн йолча яц хила езар 6100 тонн йолча, иштта во да кхыйола материалаш хьатІаозара гІулакх а.

Іана кийчо яра гІулакх цхьайолча предприятешка иштта эсала лелар бахьан да цу предприятей кулгалхоша Іана кийчо яра балхашта бе боагІача хьисапе мах ца бар, цар дика кхетадац цунга хьежжа мара болх дІагІорг ца хилар. Иштта цар кхетадац мехкдаьттеи гази яккхара плана из Іаткъаш хилар а.

Іана кийчо еча доккха новкъостал эш материалашца Іалашо еча организацешкахьара, дукхагІа йолча хана цар бехках предприятеша чакхъяхац лаьрхІа мероприятеш. Масала, 6,5—7,5 метр йІоахал дола бІоагІий ца хилар бахьан долаш бувзама линена е еза капитальни ремонт хІанз а тІехьа чакхъяьннаяц «Старогрознефть» НПУ 36-ча участке, «Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управлене.

Иштта из дале а мехкдаьтта промыслови управленеша, бурувдеттарий организацеша бизза пайда эца беза чурча ресурсех. Масала, паропроводаш, водопроводаш яхкара царна ремонт яра, цкъа пайда ийнача насосно-компрессорни турбех пайда эцара, кхыйола мероприятеш чакхъяхара де деза балхаш дизза чакхдахан цар а.

Іана сезонах болх бергболаш «Грознефть» объединене чуйоагІа предприятеш дика кийчлургхиларахи, хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдергхиларахи дог тийша хила мегаргва.

Н. ЛЕГКОБИТОВ,
«Грознефть» объединене мехкдаьттеи гази яккхара отдела начальник.
Н. ШАПОВАЛОВА,
отдела инженер.

НИЙСЛЕ ХЬАЛХАЛАТТАРАШЦА!

МАЛГІАБИКА районе боккхагІа бола дуккхача отраслех латта боахам ба «Кавказ» яха колхоз. ХІара шера боккха пайда бу цо. Боахама производстве йоккха моттиг дІалоац жа леладаро. ХІанз колхозе итт эзар совгІа биткъа хьоаса бола устагІа ба.

Массехк шу хьалха ши эзар совгІа устагІа мара бацар колхозе. Цу отраслех пайда хилацар. Из бахьан долаш дукхача специалистана жа дІадаха, тІаккха мара аьттув баргбац боахама яхаш дувцар. Цхьабакъда, гІулакх тоадала доладелар цу отрасле говза специалисташ: зоотехник И. Шелест, чабан М. Бахмадов, кхыбараш болх бе дІаболабелча. Цар предложени елар «Шелковский» яхача племенной жа леладеча совхозера Іоахарийи кой-производителаши эца. Ийцар эзар устагІа — эргадаьлар цу лоархІамерча отраслера гІулакх.

Биткъа хьоаса бола жа ийцачул тІехьагІа жа леладеча совхоза специалистий говзал хьаІомае баьлар колхозе. Каст-каста хулар тхо цІи хеза чабан И. Эсмухамбетов волча. Къаьстта чІоагІа шийи балха чуелар чабан нов. Бахмадов. Уж жа ийцача хьалхарча шера хьалха ца хиннача тайпара дика къахьегама толамаш даьхар цо. ХІара бІаь устагІанна тІехьара 113 Іаьхар хьакъоастабир. ХІаьта уж жа эцалехьа хьалхарча шерашка бІаь устагІанна тІехьара юкъера лаьрхІача 90 Іаьхар мара къоастабацар.

Боккха теркам тІабахийтар колхоза кулгалхоша жа леладераша къахьегама овсарле лакха хургйолаш болх бара хьалаш вІаштІехьдахара. Хьалйир керда кошараш, жа леладерашта чуІе цІенош. ХІаьта хьалха боахаме мел хинна жа дулха дІачулелар. Же фермашка духхьала биткъа хьоаса бола жа мара дисланзар. Иштта меттаотта болабелар же боахам.

ХьатІакхаьчар юбилейни шу. Шерра социалистически яхь а йоаржаь лакхара декхараш тІайицар жа леладераша. Цар лаьрхІар хІара устагІанна тІера 4,2 килограмм тха даккха, хІара бІаь устагІанна тІехьа 110 Іаьхар кхебе, хІаьта пачхьалкхенга 530 центнер тха дохка. Цар яхь йоаржайир хьайбай продуктивность лакхъяра.

Боккха болх дІабихьар жа леладераша шоай опыт дІайоаржаяра. ДикагІа вола чабана нов. Бохмадова кхоца еш дІайовзийтар шийи опыт новкъосташта, цо дувцар жа дахкара кампани дикагІа мишта чакхъяккха еза, дикал лакха йола тха мишта даккха деза. ХІанз шоаш баьча балха итогаш яьй жа леладераша — хьахиннар дог гІоздоаккхаш да.

Пачхьалкхенга 607 центнер тха дехкар. Духхьал цхьан тхах 242 эзар сом ахча хиннад колхоза — дІадахача шерарчул 50 эзар сом дукхагІа. ХІара бІаь устагІанна тІехьара юкъера лаьрхІача 113 Іаьхар хьакъоастабаьб.

Къаьстта дика тохкамаш даьхад коммунист волча чабана Бохмадов Маде кулгалдеча бригада. ХІара бІаь устагІанна тІехьара 142 Іаьхар кхебаьб жа леладераша. Цул лакхагІа толамаш даьха цаІ чабан вац республике. ХІаьта хІара устагІанна тІера 8,3 килограмм тха а даьккхад, планах доагІар 5,5 килограмм мара доацача. Из бахьан долаш бригадана алапел совгІа 1,8 эзар сом ахча хьожадаьд.

Дика толамаш даьхад К. Муцагова чабански бригада а. ХІара устагІанна тІера пхиппа килограмм тха даьккхад хІаьта бІаь устагІанна тІехьара 122 Іаьхар къоастабаьб. Цу тайпара толамаш даьха чабанаш дукха ба колхозе.

Нагахьа санна массехк шу хьалха кхыча боахамашкара жа ийдеш шоаш хиннабале, укх шера кхыча боахамашка 37 эзар сома жа дехкад колхоза жа леладераша. Иштта, духхьала жа леладара отраслех колхоза 300 эзар сом доход хиннай хІанзле.

ТІадоагІача шера уйла еш ба хІана чабанаш. Сентябрь бетта лоацца хана искусственни осеменени яь даьлар тхо. Цу гІулакхо тешам болийт тІадоагІача шера жа дебадара темпаш кхы а лакхъергхиларах. Сентябрь бетта осеменени яь жа Іай дахкаргда, хІаьта цхьаццадолча Іулашта октябрь бетта яьй осеменени. Уж жа бІаьстан юхье дахкаргда.

Жа дебадара боккхача лоархІам да жа дика Іангардахар а. Из кийча дика яьй колхозе. Фермашка Іалашъяьй 4 эзар тонн силос, кхоачам хилал йолаш я йол, Іалашъяьй 480 тонн доакъара свекла, жерчашта лаьрхІа кхоачам хилал овес. Цул совгІа ерригача кошарашта дика ремонт яьй, жа леладерашта хьалдаьшишца квартира йола шиаш цІеноши.

Шеко яц тІадоагІача шера цар кхы а дикагІа толамаш доахаргхиларах.

Н. МЕЗИН,
«Кавказ» яхача колхоза ОТФ заведующи.

Халкъа тӀахьожам

ЦУН ДЕГА ЙIОВХАЛ—МАССАНЕГА А

ГРОЗНЕРЧА «Электромеханически» завода коллективо сийдеш ба деррига шоай вахар а низ а производствана дIалуш къахьегаш хьабаьхка болхлой. Царех ва хIанз механически цехе технически тIахьожама мастер Шепелев Федор Алексеевич. ДIабIархьежача шоваткъе пхиъ шоваткъе итт шу даьнна нийсвенна саг ва из. Юкъерча дегIах, кIезига-дукха астагIа лелхаш, дукха лайна а бIаргадайна а саг ва Шепелев.

Дукха ха яц Федор Алексеевича технически тIахьожама мастера декхараш кхоачашду. Ткъо шу совгIа ха яьккхай Федор Алексеевича цу цехе. Эггара хьалха токарь волаш, цул тIехьагIа цеха мастер волаш болх беш. ДIаихад шераш. ДегIаена йоккха предприяти хинна дIаэттай завод, иштта йоккха балха опыт йола мастер хиннав Федор Алексеевичах а.

Боккхача лоархIаме я механически цехо арахеца продукци. Чонах шахташта, рудникашта лаьрхIа фитингаш, лоаца трубогибаш, электроконструкцей ахфабрикаташ, электропередачай линешта лаьрхIа наголовникаш кийчъю укхаза. Ерригача Къилбаседа Кавказе кхы предприяти яц из тайпа продукци арахецаш. Вай мехка меттел дукхагIа долча даькъе доазол арахьара а заказаш кхоачашду цехо. Къаьстта теркам тIабохийт укхаза продукце дикала. Завода кулгалхоша, партийни организаце из гIулакх тIадиллад коммунист Федор Алексеевич Шепелев керте латтача халкъа контролерий группана. Лакха балха опыт йолча дикагIа болча производственникех коммунистех латт из группа. Уж ба штамповщик К. Лаксип, фрезеровщик-строгальщик Н. Григоров, токарь Г. Щикалова, Л. Дзюбенко. Дика вIаштIехьбаьккхаб халкъа контрола группа болх нов. Шепелева. Ветерана производствах дог лазалга белгала да. Дийнахьа сарралца болхлошта юкъе ва Федор Алексеевич. Цунга хатта дезаш, цунгара хьаIомадe дезаш дукха да болхлой. ХIара сага дерттIа жоп лу мастера, эшачоа новкъостал ду, ший говзал камаьрша дIайовлийт цо къонача болхлошта. Цхьабакъда еррига цун уйлаш, хьинар, говзал продукце дикал лакхъяра тIерзаль я.

Парткомаца цхьана оттаьча планах болх бу группо. Цун хIара члено ши-ший балха участке декхараш кхоачашду. Цхьа хатар ма нийкханге а Федор Алексеевич волча боагIа уж. Из волча массава цхьан гул а веле цехе гучадаьннача гIалатах е бракаах де дезараш белгалду.

ПРОДУКЦЕ дикал лакхъяра къовсам лоаттабарал совгIа Федор Алексеевича цахаддаш уйла ю цехе балха овсарле лакхъергйола, металл кходергдола наькъаш лехаш а.

Технически тIахьожама мастералла со хьожаваьча юкъах, — йоах Федор Алексеевича, — дукха балхаш чакхдаьхад оаха продукце дикал лакхъяра. цхьабакъда хIаьта а сона кIезига хет цу хьакъехьа мел даьр. Цхьа шу хьалха фитинга подрезкаи калибра нарезкаи размераш вIаштIехьъяха йиш яц яхаш дувцаб цехе. Цу гIулакха дукха уйла йир аз, бIаьзза чертежаш уттайир, хIаьта инженерашца, опыт йолча специалисташца дагаваьлар. Эггара тIехьа кордир сона айса лийхар. Из бахьан долаш 1,5-зза лакхъелар пеха болхлой балха овсарле. Хьалха из болх кулгашца бора, хIаьта хIанз литейни цехера арайоаллаше рельба е мара ца езаш размераш нийса йолаш кийча хул фитингаш. Цудухьа тIехдика кхоачашдир цехо Октябра 50 шу дизара сийна тIаийца социалистически декхараш. 50 эзар фитинг хьае декхараш тIайийцадар цеха коллективо. Шей деэдергдола денош хьатIакхачале 10 эзар фитинг тIехкхоачашдир шоай декхараш цеха болхлоша.

Дукха рацпредложенеш балха юкъейоалаяьй говзача мастера. Укх тIеххьарча хана уж балха юкъейоалаярах 1800 сом пайда баьннаб завода. ЛоархIаме болх чакхбоах халкъа тIахьожама группо материал кхояра. Укхаза а дика дакъа лоац Федор Алексеевича. Хьалха фитингий рожокаш токарни станока тIа еш хиннай. Из бахьан долаш эехьа дукха металл довш хиннад. ХIанз сверильни станока тIа яьча приспособлене новкъосталца чакхбоакх из болх цехе. Из вIаштIехьдаьккхар а нов. Шепелев ва.

Даьй мехка тIемо дукха дIаргйоаца лераш йитай Федор Алексеевича дегIа тIа. Кхозза (пхьарсаи, кертаи, дегIаи) хала човнаш яь хиннав из тIем тIа дакъа лоацаш. Артиллерист, десантник, военни матрос волаш тIом беш Берлине кхаьчав из. Массехк Шеча Седкъа ордени медали еннай цунна.

—Са чудоаллача хана сона могаргдац сай дукха езача коллективах, заводах къаьста цIагIа Iоха, — йоах нов. Шепелева. — Иштта дукхавеза из коллектива а. Къаьстта кагирхошта. Производстве цар да а, опыт йола кулгалхо, а хьехархо а ва из. Дагарбаь варгвац Федор Алексеевича Iомабаь хIанз говза специалисташ а болаш заводе къахьегаш бола кагий нахи мехкарийи.

— Массехк шу хьалха, — дувц завода партбюро секретара нов. Головатенкос, — духхьала кагирхоех латтар механически цех. Цеха воккхагIа вола мастер вар Федор Алексеевич. Саррахьа болх чакхбоалаш латтача хана цехе нийсвелар со. ДIачуваьлча цхьан эIамигача сага го а баь цIенхаштта бехкаш доахац къамаьл деш бар кагирхой. Юххьанца сона хезар «Эхь деций хьона, Федор Алексеевича укх цехерча моллагIча сагага аьннар кхоачаш ца деш мишта Iергва, тхона цул дукхагIа везаш саг мича-в» яхаш. Цул тIехьагIа царех цаI юха а вийрза со бIаьгавоврах цIаьхха сецар гIараш. Цар бехкаш даьхар хиннавар массехк ди хьалха оаха балха хьайийца № 3 йолча профтехучилища дешархо.

Дукхача шерашка Iоаяь балха, вахара опыт кагирхошта камаьрша дIалу Федор Алексеевича.

С. ШАДИЕВ.

ТОАБЕ ТОРГОВЛЕ БОЛХ

Сунженски халкъа тIахьожама районни комитето цхьабола болх чакхбаьккхар укх тIеххьарча шин бетта торговле болх тохкаш. Тохкамо хьахьекхар дукхагIйолча тикай болхлоша ийдархой предложенеш дика кхоачашъелга, наха чехка а культурни а гIулакх лоаттаделга. Районе кIезига бац дуккхача хана денз торговле дика къахьега, шоашта тIадилла лоархIаме декхар толамца кхоачашду продавецаш. Царех ба маькха тика продавецаш Ананьева Вера, Рябицкая Нина, Ассински станицерча тика продавецаш Иванова Татьяна, Шихавцова Татьяна, Орджоникидзевски станицерча кафе болхлой Ахмиров Микаил, Ганиева Ася, Афанасьева Евгения. Ийдархошта даим дика гIулакх ду цар.

Бакъда, тохкамо гучабаьхар кулга цIена боаца цхьайолча торгови точкай болхлой а. НПУ «Сунжанефть» НПУ ОРС Карабулакерча тикага хьожаш гучадаьлар цхьайолча товарашта мах тIабетталга. Сарделькашта 20 кепиг тIатехадар, хIаьта шоллагIча сорта макаронаш йохкар цхьоалагIча сорта мах «Сунжанефть» НПУ ОРС-а профкомо, халкъа тIахьожама комитето дийцар из вIалла да мегаргдоацa гIулакх. Балхах мукъабаьхар тика заведующи Сидельников, продавецаш Артамонова, Галинюк.

Хьуна боахама управлене ОРС-а тика чу кхачан дукхагIйолча продукташта тIатехабар мах. Килограммах 1 соми 80 кепиги мах бола бежан дулхах баь марш 2 соми 30 кепиги болча маьхах бохкар, хIаьта вафлей килограмма 10 кепиг тIатехадар. Советски торговле бокъонаш цIенхаштта телхаяр бахьан долаш боккха бехк бир тика заведующена нов. Нальгиевна.

Карабулакерча юрта №№ 3, 4 йолча тикашка, Орджоникидзевски станица гастрономе санитарни бокъонаш телхаю, продавецаша болх бу бIеха халаташ а дувхаш. Цхьайолча тикашка болх беш хилац холодильни установкаш.

Тохкамо хьахьекхар Сунженски райпо, Ассински сельпо ревизионни комиссеша торговле бокъонаш телхаечарца къовсам ца лоаттабелга, кулга бIеха болчарна доагIа таIазар ца делга.

Торговле предприятей балха дерттIа тIахьожам ца лоаттабар бахьан долаш халкъа тIахьожама Сунженски районни комитето ший заседание цIенхаштта бехк бир Сунженски райпо председатела нов. Шаипова. «Сунжанефть» НПУ ОРС-а начальника нов. Юровна.

Районни халкъа тIахьожама комитето торгови организацей тIахьожама группаш декхарийла йир торгови точкай балха цахаддаш тIахьожам лоаттабе.

А. ЧЕСНОКОВА.
Сунженски района халкъа тIахьожама комитета председатель.

КЪАХЬЕГАМА КУЛЬТУРА ЛАКХЪЯРА

Грознерча № 3 йолча профтехучилища цхьан комсомольски собране къахьегама культура лакхъяр духьа лоаттабеча къовсаме кагирхоша хьинаре дакъа лацарах дола дош дувцача хана ВЛКСМ комитета члена Короткова Верас аьлар: массанена а дикадар де гIерт хьо, тIаккха хьона хьайна а хургда дикадар.

Цу дешаех доккха маIан доал. Училища комсомольцашеи кагирхошеи лаьрххIа тIаийцар уж дешаш. Собрани хинначул тIехьагIа къахьегама культура лакхъяр духьа шеррача фронтах наступлени йолайъо цар.

Эггара хьалха къахьегама культурен производственни эстетикеи лакхъяр духьа лоаттабеча къовсама кулгалдергдола штаб вIашагIйолла дIаболабелар уж. Цехашкеи мастерскешкеи вIашагIъехкар комсомольски контрольни посташ. Болх бу моттигаш цIена лоаттаярга лаьрххIа хьежа болабелар комсомольцаши кагирхойи. Болх чакхбаьнначул тIехьагIа ше болх баь моттиг дика цIенйора, цхьалхайоаккхар хIара дешархочо. шоллагIча смено бергболча балха кийчйора из. Контрольни комсомольски посташа хIара дешархочунгара къаьст-къаьста хьаэцар цIенъяьи кийчъяьи яьнна моттиг. цунах лаьца бе боагIаш бола сопам бора, цул тIехьагIа пен кепайоазонга «Молнешка». «Комсомольски сигналашка» гIолла дIадовзийтар хьахиннараш.

Производства культура лакхъяр духьа яьржача яхье училища комсомольцашеи кагирхошеи къовсам болабир станокаш. механизмаш, инструмент дикача хьала тIа лоаттаяр духьа.

ВIашагIъеллар комсомольски контрольни посташа яьча проверкех хьахиннараши цар сигналаши хьахьокхаш йола «Комсомольски прожектор». Производственни культура лакхъяр духьа лоаттабеча къовсаме дикача гIулакхашца белгалъяьннача группана яла аьнна карара кара тела цIе вымпел оттайир. Яхь леларах дола дешаш каст-каста дувцар ВЛКСМ комитетеи группашкеи. Из яхь йолаяр бахьан долаш къаьстта хозагIа яр училищера мастерскеши дешархоша болх бу моттигаши, халача балхашта механизаци йир литейни мастерске, слесарни цехе, массехк приспособлени оттаьй токарнии фрезернии цехашка. Дикка лакхъеннай дешархой производственни навыкаш. Из тайпа болх чакхбаьккхар дешара кабинеташка а. Дешархой хьинарах вIашагIъехкар дешара гойтара пособеш, чертежаш, технологически карташ, планшеташ. Училища коллектива хьинарах кийчъяь кердача конструкцех йола моделаш юкъейихьай дешара процесса. Производственни дешара мастера Александр Иванович Хваталина кулгалца фрезерни станоках йола приспособлени кийчйир, хIаьта из бахьан долаш къахьегама овсарле лакхлу. оатхалаш кийчъяра йола ха лоацлу. Къахьегама культура бахьан долаш лоаттабу къовсам вIаштIехьа а боахаш. ВЛКСМ комитето массехказза «Красный молот» яхача заводе экскурсе бигаб дешархой.

Училища комсомольцаш коммунистически къахьегама бригадашка хиннаб, производства новаторашца, кадрови болхлошца къамаьлаш даьд. производственни эстетикага хьожаш хиннаб. ХIаьта цу доллача хIамаша новкъостал дир къахьегама культура лакхъяр духьа лоаттабеча къовсама училищера кагирхой оарцагIбаха.

ХIанз традици а хинна дIаэттаб № 3 йолча профессионально-технически училища комсомольцаши кагирхоштеи производства культура лакхъяр духьа лоаттабу къовсам. Училища коллективо сийленца лелаю къахьегама культура лакха йола училище яха еза цIи.

В. ИВАНОВ.
№ 3 йолча ПТУ культурно-кхетама балха директора заместитель.

КОНТРОЛЕРАШ— МАССАНАХЬА А

Грозненски района «Староюртовский» совхозе гурахьа дувча ялаташа 440 гектар дIалоац укх шера. Пятилетка кхоалагIча шера кхашка лакха хьувкъам кхебе а хьайбай продуктивность лакхъе а лаьрхIад механизатораша. Цудухьа, совхоза халкъа контролераша къаьстта теркам тIабоахийт цу декхарашта.

Массайолча механизированни звеношка, опытни механизатораш керте а болаш вIашагIъехка я тIахьожама посташ. Халкъа контролераш — тракторно-полеводчески бригада бригадир, коммунист Абуев Муса, механик Султагов Султан, трактористаш Ибраков Рамзан. Саидов Шаму, халкъа тIахьожама активисташ Зубайраева Нина. Цыбаев Асламбек, кхыбараш ялаташ дIаде лаьтта кийчлара балхаш дика дой, фу дика дий а дIа дика дуй а хьожаш чакхбаьлар. Цар теркал ца деш хIама дисацар кхыметтел культиватораш нийсъелга, сеялкаш вIаштIехьа йий хьожилга а тIехьа.

Эггара лоархIамегIеи дикагIеи дар фуд аьлча, из да, халкъа контролераша кхоачамбоацараш хьагучадаьха ца Iеш, уж дIадахара новкъостал деш а хилар.

ХIанз ерригача механизированни звеношка ялаташ дIадийна баьннаб. Цу юкъе дика дакъа лоацаш хилар ялаташ дика дIадуй хьежаш бола халкъа контролераш а.

Гурахьа кIа дIаде лаьтта кийчдеча хана юкъе йовкъаш а юташ аьхадар лаьтта тракториста Хамидов Шамсудина. Кхай тIа вера халкъа тIахьожама группа член тракторно - полеводчески бригада бригадир коммунист Абуев Муса. Механизатора балха тIара брак бIарга а йина, из цу сахьате юкъевахар цу деша, кха сов чехка юха оахилга тIадожадир цо.

Механизатора Сулейманов Сайпуди звене сеялка деррига доакъош болх байташ дацар. Сов нийлха дувра фу дIа. Иштта моттиг хиларах хоам кхаьчар халкъа контролерашка. Юкъе йовкъаш а юташ дIадийна кха юха ахийтар, цхьабакъда, хIанз оахаш хьийгача къих мах а боацаш. Механизаторий собрани хиннача хана чIоагIа бехк баьккхар балха тIа брак яьрех, новкъосташа критика йир царна. Цу хана денз кхы хиландар балха тIа брак.

ХьатIахулча шера хьувкъам лакха хилийтар духьа халкъа контролерашца цхьана хьинаре къовсам лоаттабу совхоза прожектористаша а. Комсомольски прожектора членаш: шофер Товсултанов Iиса, Дулаев Хьусейн, Дагаев Султан, Рогожина Елена, кхыбараш складера кхашка дIаде дIакхухьача ялатага, автотранспортах пайда мишта эц, доагор- машиндаьтташ дIабттадаь мишта лоаттаду а дIа мел хец а хьожаш хилар. Халкъа тIахьожама юкъе прожектористаша иштта хьинаре дакъа лацар бахьан долаш совхоза коллектива вIаштIехьдаьннад бензина дуккха тоннаш кхое, автомашинаш гIулакх доацаш сайца ца латтийта, доаханна дизаи дIайхен долаш Iа даккха моттиг кийчъе.

Халкъа контролерийи прожектористийи кара я гойтара агитаци а, ЧIоагIа лоархIаш да. гIулакх теркал ца деш, цун хам ца беш барашта ира критика еш дола «Хьувкъама тIехьа» яха пенгазет. Сихха-сиха араювлача «Сигнал» яхача комсомольски боевой листоко хоам бу коллектива цхьаццаболча членийн балха тIарча дер тIара даьннарехи ца.зувш тIехдайитарехи.

Совхоза партийни комитето денна лостам тел халкъа контролерийи прожектористийи гIулакхашта, практически новкъостал ду царна

М. СЕРГЕЕВ.

БЕХКТОКХАМЕ ОЗАЦ БЕХКЕ БАРАШ

ЦIаьхха авари а хинна сердал хьа ца луш сецар Шаьла района Дуба-Юрта гIолла чакхйоалаш йола 35 киловольта электропередача линни. Цу сигналах араяьннача тха ремонтникий бригадо техкача гучадаьлар:

Юрта школа юхе электропередача линe 52 изолятор йохаяр. Из бахьан долаш сердал йоацаш бисар юрта баха нах. Из санна йола явленеш хилар гучадьннад Шаьла районе, Чечен-Ауле, Грозненски района Комсомольское яхача юрта, Ведана, Гудермеса района Кошкельды яхача юрта, иштта кхычахьа. Изоляторaш йоацa линии Iалаьмате кхераме я наха, хьайбашта, цул совгIа сердал а хургьяц.

Тха халкъа тIахьожама членаша изоляторaш йохаяь хилара гIулакх тахка а техка гучаяьннача фактаех лаьца юрта Советашка хоам баьбар. Цхьабакъда, зуламхой бехктокхаме озанза ба хIанз а. Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета соцамах электропередачай линеш лорас езараш а цунна бехктокхаме бараш а из линии чакхйоала территори чуйоагIаш йола юрта Советаш я. Цхьабакъда, иштта дале а дукха теркалдац цар шоашта тIадилла гIулакх.

Г. АГАДЖАНОВ,
«Грозэнерго» Малхбоалe и электрически сетий управлене халкъа тIахьожама группа председатель.

СУРТАША БЕХК БУ

Ер сурт бIаргагургда шоана Червленски винзаводе дIакхаьчача. Духхьала аре хьалъяьккхай дIакхийса ядача шушаша.

БIаьш тоннаш хила мега цигара тара. ТIаккха завода картах дIачухьежача дуккхача маьха нажа бешкаш яда цхьаккха доал доацаш еха а бIарча а. ХIана бац дукхача маьха тара хам?

И. Плиева сурташ.

ЗАВОД ТIЕХЬА ХIАНА ЮС

Укх тIеххьарча массехк шера МалгIабика кирпишкаш еча заводо эшачох 15—20 процент мара кхоачашъяц кирпишкаца района гIишлои объекташ. ДукхагIйола кирпишкаш потребителаша тIаоз арахьара, хIаьта цудухьа 11—12 сом безагIа хул хIара эзар кирпишкага дIабода мах. Кирпишкаш ца тоъар бахьан долаш хьалъеш йола объекташ ханал тIехьаювл.

ВIалла лохлуш бац завода продукци хьаярга дIабода мах, кхыметтел лакх а лу из. Эзар кирпишк хьаеш IIадаха дезар планах 29 соми 7 кепиги да, хIаьта фактически дIалода 35 соми 67 кепиги.

Укх шера планах заводо арахеца езаш я 6 млн. 500 эзар кирпишк. ХIаьта хьалха оттаяь хинна план дуккха лакхагIа яр. Бакъда, заводе этта дола хьал теркал а деш республика гIишлои материалий промышленноста управлене лохийр из. ХIаьта а из кхоачашъергья аьнна тешам бац. Укх дIабахача итт бетта 3 млн. 900 эзар кирпишк мара арахийцац заводо. ХIанз санна денеи бийсаннеи 15 эзар кирпишк мара ара ца хеце, ер шу чакхдала йисача хана заводa карагIдаргдац шера план кхоачашъе.

Ишта лоха завода овсарле хилар фу бахьанаш да?

Керттерча бахьанех цаI да эшаш йолча технологически оборудованецеи механизмашцеи завод Iалаш ца яр. Iалаш е езачох 55,6 процент мара Iалашъяьяц из. ХIанз заводе болх беш йола пресс, цун технически даннешка диллача, цхьан сахьата 5—6 эзар кирпишк гаргга формовка е езаш я, хIаьта балха сменах — 35 эзар кирпишк.

Рамкаш ца хилар бахьан долаш кирпишк ятта торо яц завода. Кольцевой пишка 16 камерах ерригаш а 7 мара болх беш яц. Иштта воча хьале я кирпишкаш йоцъаю камераш а. Из бахьан долаш дукха брак хул. Технологе бокъонаш телхаяр бахьан хул брак.

Боккъонца аьлча заводе яц ремонтни база а.

Цхьайола чоалхане йоаца деталь болх ца беш сецача, массехк сахьата соц завод. ХIаьта заводе хила езаш яр токарни, фрезерни кхыйола ремонтни механизмаш. Лоадам боаца ремонт яра кхыча предприятешка аха безаш хул завода болхлой.

Болх дерттIа дIахьоргболаш квалифицированни кадраш яц заводе. Специальни дешар дийша инженераш, технологаш бац укхаза. Болхлой Iомабара цар квалификаци лакхъяра долча дешай вIалла терко еш бац завода кулгалхой.

Завода дургболча пайдана декхаза эе лу кадраш заводе хувцаяларо. Укх тIеххьарча кхаь бетта 30 сага балхара дIаваьннав. ХIанз заводе болх беш верригаш 69 саг мара вац, хIаьта хила везар 111 саг ва.

Кадраш заводера дIаахара керттерча бахьанех цаI да болхлошта къахьегама хьалаш укхаза вIаштIехьдаьха ца хилар. Эсала лел заводе кхетама болх а. Завода партийни, профсоюзни организацеша болхлошта юкъе социалистически яхь йоаржаяц, дерттIа вIаштIехьбаккхац цар къахьегам.

Тахан заводе этта вIалла ла мегаргдоаца хьал дIададаккхара оттае еза шоллагIа технологически лини (уж торонаш йолаш я), кирпишк йотта кольцевой пишк шеръе еза. ХIанз болх беш йолча сушилкана 28 камера йола кхы ши блок эш. Технологически оборудованецеи механизмашцеи завод Iалашъяр дагла даргдоаца гIулакх да.

Шоай балха кхоачамбоацараш сихха дIадаха деза завода кулгалхоша.

М. МЕРЖОЕВ.

ДИЗЗА КХОАЧАШДЕ НАЬХА ХЬАШТАШ

Дукха ба вай республика торговле ийдархошта дерттIа гIулакх лоаттадарца. Iимерза хиларца шоай цIи хезийта продавецаш. Цар болх беча тикашка, столовешка массе хана цIена хул эша товар а эца долаш хул. Торговлеи общественни кхачани болхлошта хьалхашка латта декхараш дерттIа кхоачашдеш къахьег вай республика дукхагIа болча торговле болхлоша. Уж ба МалгIабика «Фантан» яхача универмага, Грозерча «Спутник» яхача тика, Урус-Мартана гастронома продавецаш.

Белгалдаккха доагIа наьха хьакъ дуаш баха безам бараш а хIанз а тIехь торговле системе нийслулга. Торговле система IоцIенъе еза уж санна болча нахах.

Хан-ханнахьа республика тикашка гIолла рейдаш, проверкаш ю Госторгинспекце болхлошеи штате боацача контролерашеи.

Дукха ха йоацаш аргIанара рейд йир оаха Урус-Мартана, Ведана районашкарча тикашкеи, общественни кхачан предприятешкеи гIолла.

Урус-Мартана районa чуйоагIача № 4 йолча тика чу хилар тхо. Тика заведующе нов. Сургуева паччахьалкхено оттабаьча маьха 31 кепиг гIатеха дехкар маша даьтта, хIаьта бIарахьажа йиш йоацаш бIеха дар продавецашта тIадувхаш хинна халаташ. Болх ца беча холодильника чу латтарах телхадар даьтта, кхыйола продукташ. Цхьаннепа дагадоха йиш йоаца хIама дагадехад нов. Сургуева — продукташта тIахьоарчадеча каьхатахи кулекаехи ийдархошкара ахча доаккх цо. Тика чу йоацаш яр наха эггара дукхагIа хоатIаш йола продукташ: хьовла, печени, тух, шоколад, кабачкови икра, иштта дуккха кхыяраш а. Цхьабакъда, райпо складе тхо дIачудаьлча-м шортта латтар уж. Цу магазине бIаргалайна сурт духьала эттар тхона № 24 йолча тика чу дIачудаьлча а. Сургуева санна мах тIатохарах хIара даьтта ящика тIара 8 сом гаргга шийна пайда баь хиннабар тика заведующе нов. Лорсанова. Эша товар а лацар укхаза.

Райпо складе долаш долча товарах 18 наименовани яцар Алхан-Юртарча № 19 йолча тика чу. Товарий маьхаш лакхдаьдар укхаза а. Тикашка уж кхоачамбоацараш ца хила мегар нагахьа санна райпо кулгалхоша хан-ханнахьа тIахьожам лоаттаборе, цар тесса из гIулакх дитадецаре.

Тикашка санна дукха кхоачамбоацараш корадир тхона района центре йолча чайне, «Мартан» яхача ресторане.

Чайне шеф-повара Шидаева бехках хила дезачул кIезигагIа доал долаш дар наха дIатела дуа хIама. Кийчбеча кхачан дениа боакераж укхала ца елга да из. ВIалла чам боацаш. йохкара ха чакхъяьнна дар котлеташ, шницель, пирожокаш, иштта кхыбола кхача. Кийчбеча кхачанна раьза боацаш книжка тIа цхьъ жалоба дIаязъяь йоллашие а дар из. Кхы а воча хьала гIа дар кхача кийчбара гIулакх «Мартан» яхача ресторане.

ВIалла ресторанаца гIулакх доацa нах буфете чу а бутаи мах байтар буфетчица Бутаевас. Из бахьан долаш ийдархошкара боагIачул совгIа мах эцаш хиннаб цар. Шашлычне буфетчикеи Бутаеваги цахаддаш кассови дисциплина телхаь моттигаш а гучаяьхар оаха. ЙоагIачул дуккха эшашагIа яр ресторана павильоне буфетчица Сатуевас йохкаш хинна манташ. Дукха жалобаш яздьй посетителаша кийчбеча кхача, павильонерча антисанитарни хьала, шоашта деча гIулакха раьза боацаш. Цхьабакъда райпо кулгалхоша теркал ца еш йитай уж жалобаш а.

Ведана райпо торговле сета проверка еш 48 тайп-тайпара нарушени гучаяьлар тхона. Райунивермаге маIача наьха импортни полувераш паччахьалкхен мах 28 соми 42 кепиги болча 32 соми 99 кепиги доаккхаш йохкар, вешта аьлча 4 соми 57 кепиги сов доаккхар. Иштта дукха нарушенеш гучаяьхар оаха «Виктория» яхача райпродмаге а.

500 грамм хила езача 350—450 грамм крушкашка чуетташ дохкар йий шашлычне буфетчика Зубайраева.

Воча хьала тIа да розничнисеть товаранца Iалашъяра гIулакх а. ДукхагIа наха эша товараш доацаш да.

Советски торговле бокъонаш телхаерашта доагIа таIазар даьд. Балхара дIаваьккхав магазина заведующи Сургуев, буфетчица Бутаева. шашлычне буфетчик Саидов. Юхебисарашта чIоагIа бехк баьб. Торгови бокъонаш телхаярах таIазар даьд Ведана райпо бархI болхлочоа а.

В. ШЕЛАЕВ,
Нохч-ГIалгIай товарий дикалам торговленеи йолча паччахьалкхен инспекце управлене воккхагIа вола инспектор.

26 ноябре—Монгольски Халкъа Республика 43 шу

ЦIЕЙ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ХЬА, ВЕЖАРАШХА ЙОЛА МОНГОЛИ!

1921-чу шера пхьайттлагIча июле халкъа революци коталонца чакхъяьлар Монголе, хIаьта 1924 шера 26-чу ноябре Монгольски Халкъа Республика хьакхайкайир. Сийлахь-йоккхачу Октябрьски социалистически революце влиянех хиннача цу исторически акташа овлангара эргалонаш йир къаьнарчу мехка къахьегамхой вахаре.

Ший сийлахьча авангарда — Монгольски халкъа-революционни парте кулгалца республика болхлой классо, къахьегача аратства, интеллигенце кIоаргга эргалонаш яьй экономически, общественни, культурни вахара деррига доакъошка, дегIаахара капиталистически стади юкъе а юташ, мохк феодализмагара социализмага балга Iалашдарца.

ЧIоаггIа айеннай еза-йоккхей яйгеи промышленность, хьахиннад производства дукхха керда доакъош — энергетически, мехкдаьтта, горнодобывающи, текстильни, металлообрабатывающи, кхыдараш. Укх тIеххьарча ткъаь пхиъ шера мехкара промышленни продукци 10,6-зза дукхагIа хиннай, цу даькъе алхха 1960—1965 шерашка—1,6-зза. Укх тIеххьарча шерашка хьал а яь, болх бе йолаялийтай 110 совгIа керда предприятии цехи. Хьахиннай алхха шоай бедала ресурсаех пайда эцаш йола бIарчча экономически районаш. Цу тайпарча районех цаI я Дархански. Укххаза, Дархане, Советски Союзеи вежарашха долча социализма кхыча мехкийи новкъосталца дIахо а хьалъеш латт йоккха промышленни комплекс.

Промышленностаца цхьана толаме дегIаух транспорт. Нагахьа санна шовзткъа шу хьалхагIа мехка гужевой транспорт мара хиннаеце, тахан республике да машинаькъаш, фегара, хи тIара, автомобилий наькъаш. ХIара шера дIа-юха хьу 11 миллион тонн мухь, дIа-юха вуг 29 миллион пассажир.

Хьалдеш латт чуIеча цIенойи культурно - бытовойи гIирсаш. ХIанз монгольски гIишлошъераша итт дийнахьа-хьалъю ткъаь пхиъ шу хьалхагIа хIара бIарччача шера еш хиннараш миссел эданеш. Масала, алхха дIаяхача цхьан пятилетке дика кийчъяьча квартирашка шоаш чуховшар дездаьд 3200 дезала. Укх пятилетке чуIа цIенош шозза дукхагIа хургда столице.

Хувцаденнад аймакий, сомоний (уездий) сибат. Юрта боахама кооперировани яьй, цунга керда техника кхаьчай. Алхха цхьан кхоалагIча пятилетке паччахьалкхено кхашкарча къахьегамхошта хьожаяьй 5 эзар гаргга трактор, 1.190 комбайн, 1.400 совгIа автомашина, 550 электростанци. 2,4-зза дукхагIа хиннай тракторни парк, хIаьта комбайнаш — шозза.

Нагахьа санна революци хилалехьа доазол дехьара хьоар кхахьа дезаш мохк хиннабале, хIанз бахача наха мел эш мехка чухь йоаккх из продукт. 1955 шерарчул 7,6-зза дукхагIа хилар дIадувлаьтташ 1956 шера, хIаьта деррига чудахьаш дола ялат — 7,5-зза.

Керда толамаш даьхад хьайбай боахаме — республика юрта боахама керттерча даькъе. Хьайбаш леладераша укх шера дика чакхъяьккхай Iаьсий хьалкхедара кампани. Укх шера массехк миллион Iаса кхаьчад мехкага.

Дикка дукхагIа хиннай къамапн доход. 1970 шерале из кхы а 30 процент дукхагIа хургья, хIаьта промышленни производства боарам 1970 шерале 70—80 процент дукхагIа хилийта лаьрхIад.

ДIаяхача замангара халкъага кхаьча гIайгIане тIехьале яр баха нах йоазув-дешар ца ховш хилар. Из тIехьале дIаяккхар духьа Монгольски халкъа-революционни парте шерра культурни революци йир. Республике хьалкхийнай къона кадраш, хьальй интеллигенци.

МНР просвещене министра Д. Ишцэрэна дукха ха йоацаш кепайоазон тIа хоам бир, хIанзара Монголи дуккха дешара заведенеш йолаш хиларах. Хьайийллай 449 общеобразовательни школа, 18 юкъера специальни дешара заведени, 7 вуз. 1921 шера бахача нахах цхьа процент кхоачаш а бацар деша а язде а ховш хиннараш, хIанз массава а йоазув-дешар ховш вола мохк ба Монголи. 8—12 шу даьннача дерригача бераш юххьанцара дешар дешийта бола Азера эггара хьалхара мохк а хинна дIаэттай республика. Бахача наьха хIара итт эзар сага юкъера вузашкеи техникумашкеи дешаш 180 саг ва. БоккхагIчарна лаьрхIа, дешаш 9 эзар гаргга саг а волаш, 100 гаргга сайрийнара школа вIашагIъеллай. Укх пятилетке декхар оттадаьд лакхереи юкъереи образовани йола 23 эзар специалист кийчве аьнна.

Республике бахача наха мах боацаш медицински гIулакх дела Iалашдаьд. Лораш кхозза хIана хиннабац аьнна дукхагIа хиннаб. Халкъа уnахцIено лорайра бюджет 32 процент совгIа дукхагIа хиннай. Революци котъялалехьа дунен тIара дIадоалачарех лаьрхIа дар монгольски халкъ. Юкъера лаьрхIача хIара саго вахаш йоаккха ха 30 шерал тIех яцар. Тахан 64 шерага дIакхаьчай из ха.

Лакх а енна, чIоагIъеннай Монгольски Халкъа Республика дунен халкъашта юкъера авторитет. Из экономически вIаши юкъерча Новкъостала Советеи дунен халкъашта юкъерча дукхача кхыча организацейи член я. 1961 шера октябре ВIашагIкхийттача къамий Организаце эдане тIа урагIъяхар Монгольски Халкъа Республика байракх. Укх шера март беттага кхаччалца лаьрхIача МНР-ес дипломатически гIулакхаш леладеш дунен тIара 36 паччахьалкхе яр. Тайп-тайпарча континентий итташ мехкашца торгови бувзамаш лоаттаду республико.

Советски наха дег тIара дика хет вежарашха долча монгольски халкъо башха дика толамаш доахаш. Цар дег тIара даькъала дувц из шийн сийлахьча цIейца—Монгольски Халкъа Республика дIакхайкаяь 43 шу дизарца, цо керда толамаш дахар лов царна социализм хьалъеча сибрдача наькъагIа.

А. МАТВЕЕВ. (АПН).

МЕХКДАЬТТАХОШТА ДОЛЧА ДАРБАННА

Тюмень яхача города юккъе хьалъэттай бурув тоха вышка (сурта тIа). Установко йоаккхаргья мехкдаьттахой кердача специализированни поликлиника кабинеташка дода дарбан йодобромисти хий тергдола кIоарга скважина.

И. Сапожникова сурт.
ТАСС фотохроника.

Наьха хьашташ кхоачашду

Грозненски кондитерски фабрика болхлоша пятилетка шоллагIча шера тIеххьарча бетта чотах къахьега ши кIира совгIа ха я. 20-ча ноябре кхаччалца йолча хана пхьайтта бетта планал совгIа цар арахийца продукци 55 эзар сома маьха я. Кийчъяь продукци дIаяхьийтара план а тIеххкоачашъяьй кондитераша. Арахецача продукце мах лохбаро торо хилийтар 21 эзар сом ахча кходе. Крекингисташа дIайолаяь почин хьал а лаьца пхе шера план ханал хьалха кхоачашъе къахьегама вахте а этта болх бу хIанз фабрика болхлоша. Хьинаре къахьег нн. Климовас, Котельниковас, Чинкинас, Гугневас, кхыбараша. Юкъера лаьрхIача 115—120 процент кхоачашъю цар шоай смении норма.

О. ВАСИЛЕННО,
Грозненски кондитерски фабрика инженер-экономист.

ЛЕРТТIА САЛОI

Шелковской районе яйза а ца Iеш ший дикача гIулакхашца цун доазол арахьа а йовзаш я Дубовски культура ЦIен коллектив. Тайп-тайпарей сакъердамеи ба укх культура ЦIагIа беш бола болх.

Хьокхам эца мегаргболаш я дIахьош йола мероприятеш. ХIаьта уж наха чIоагIа сакъердаме а хоза а хеташ чакхъювл. Уж я, масала лекцеш, беседаш, тематически а салоIама а сайренаш, иштта кх. дI. Духхьал Советски Iаьдала 50 шу дузача юбилейна хетаяь укх шера цу культура ЦIен коллективо кийч а яь чакхъяьккхар ийс тематически сайре. Уж яр укх темаех: «Цу шерий сийле йовргьяц», «Лорае хьай хьамсара Даьхе», кхыяраш. Массехказа хилар граждански а Сийлахь-боккхача Даьхен а тIемай, революце ветеранашца вIашагIкхетараш.

Иштта къахьегамхоща вIашагIа кхийтта шоай дикача гIулакхех дувцаш хилар граждански тIем тIа дакъа лаьца Павловский, Ревуцкий, Сталинградски тIем тIа хинна, запаса капитан, хIанз «Красный пахарь» яхача колхоза колхозник Заичкин, кхыбараш.

Белгалдаккха деза моллагIа мероприяти шоаш кийчъеш юрта интеллигенци, юртбоахама къахьегамхой, дешархой юкъеозаш культура ЦIен болхлой хилар.

Кхыметтел цIен-ноаной а хуж цхьаццайолча мероприятешка дакъа лоацаш.

Цу тайпара дика болх беш я Старо-Щедрински юртара клуб, Каргалински культура ЦIа, кхыйола а культура учрежденеш. Ала деза цар массане а мел бу болх планага хьежжа беш болга. Нагахьа санна шоаш дIаяхьа лаьрхIа мероприяти цхьаццадолча бахьанца чакхъяьккха шоай вIаштIехьа ца даьлча цун метте кхы а сакъердамегIа яр кийчъю культура ЦIен а клубай а болхлоша. Цудухьа оала хургда цу культура учрежденеех бокъонца бола культура кхуврчаш, хIаьта цига болх бечарех—хьинар дола нах.

Из деррига а иштта дика вIаштIехьдоал районни культура отдело къахьегамхой салоIама йоаггIаш йола терко ендаь.

Районa культура цIеношкеи клубашкеи укх шера итт бетта йийна лекции доклади 489 я, 1789 беседеи массанена а дIахоза дешарапи хиннад, царех духхьала Советски Iаьдала 50 шу дузача юбилейна хетаяь 596 а долаш. Тайп-тайпарча темаех кийчдаь стендаши плакаташи 508 да.

Ювца эттача дукха мероприятеш я уж. Дукха дувца йиш я уж кийч а еш чакхйоахача культура болхлоех, хIаьта лоаца аьлча шоашта хьалхашка латта декхараш дика довзаш уж кхоачашдеши культура болхлой хилар да из деррига а. Цудухьа ба юртбоахама къахьегамхой салоIам сакъердаме. Цудухьа оал цар культура болхлошта баркал а.

М. ДЮНА,
Шелковской районни культура отдела заведующи.

ДЕША А САЛАIА А ХОВ

Грознерча № 39 йолча школа пионераша сакъердаме дIахьу шоай дешарах мукъа йола ха. Каст-каста кийч а еш чакхйоах цар сакъердаме сайренаш, граждански а Сийлахь-боккхача Даьхен а тIемашка дакъа лаьцарашца вIашагIбетталу. Иштта дукха ха йоацаш школа пионераш вIашагIкхийтар Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа партизанка хиннача К. Н. Абаловайца.

Дика художественни самодеятельность я пионераша вIашагIъелла. Школе болх беш я ялх кружок. Драматически, хоровой, халхараш ду, кхыяраш а. Царна юкъе белггала я драматически кружок. Сакъердаме спектаклаш уттаю цу кружоке дакъа лоацачар. Укх шера Октябра цIей дездеш «Марийкай берал» яха спектакль оттайир пионераша. ХIанз «Тамашийнача дIоагIах бола фаьлг» яха керда спектакль кийчъеш ба кружоке дакъа лоацараш.

Г. ГАРСИА.

КЛУБАШКА САКЪЕРДАМЕ ХИЛА ЕЗА

ХIанз вай республикеерригаш хIана яц аьнна йола предприятеши учрежденеши пхе дийнахьа болх а беш шин дийнахьа салоIаш я. Дукха я къахьегамхошка мукъа ха. Цу ханах нийса пайда эца беза. ХIаьта цу гIулакха оарцагIъяла декхарийла я республика еррига а культпросветучрежденеш. Цу даькъе доккхагIа дола декхар клубашта тIадож.

Алхха шоай клубе цхьаццайола мероприятеш чакхъяхарах йистебоалаш бац клубай болх. Из дикагIа вIаштIехьбаргба нагахьа санна клубни болхлочун дика актив вIашагIйолла карагIдоале. Цу актива юкъеоза беза комсомольски профсоюзнии организацей викалаш, юртбоахама къахьегамхой, юртара интеллигенци, дешархой.

Цар болх бечча кхашка, фермашка, бригадашка дIа а ухаш культурно салоIилга вIаштIехьдаккха деза.

Цу хьакъе хьокхаме ба Ведана района Элистанжински, Даргински, Ачхой-Мартана района Катар-Юрта, Закан-Юрта, Грозненски района Первомайски станица клубай а Шелковской района Каргалински, Дубовски, Сунженски района Ассиновски, Наурски районерча культура ЦIеной а болх. Цар чакхйоаха культурно-массови мероприятеш тайп-тайпарей сакъердамеи я. Масала геттара дика чакхъювл лакхе цIераш яьхача культура учрежденешка тематически а салоIама а сайренаш, дешара конференцеш, тайп-тайпара викторинаш, чулоацам дика болаш хул еш йола беседаш, лекцеш, юртбоахама производстве хьалха латтачарцара къахьегамхой вIашагIкхетараш.

Къаьстта дика дIахьу укхаза бахача наха юкъе атеистически пропаганда яра болх а. Дынах тешачарца беседаш ю, тематически сайренаш чакхйоах.

Къахьегамхой культурни хьалаш Iалашдеча йоккха моттиг дIалоац культура университеташа. Сунженски, МалгIабика, Надтеречни, Наурски, Шелковской, Ачхой-Мартана районни культура ЦIеношкарча университеташка болх беш я унахцIенон, Iилман - атеистически, литература, искусства факультеташ. Укхаза бIаргаго йиш я Iилман-популярни, документальни, художественни а фильмаш. Массава а хьежа ваьнначул тIехьагIа уж дувц. Республика Iилман болхлошца, писателашца, композиторашца, художникашца, артисташца вIашагIбетталу.

Х.-А. БЕРСАНОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР культура Министерства методически кабинета заведующи.

ГIАЛГIАЙ ФАЬЛГ—УКРАИНСКИ МЕТТАЛА

Шерагара шерага дукхагIа хул сийлахь-воккха Кобзарь ваьча моттигех вай Даьхен халкъий литератураштa хетаь откликаш, тохкама балхаш, переводаш. Цу даькъе балхаш ду «Веселки» яха Киевски паччахьалкхен берий литература издательства.

Цу издательства наст-наста арахец йоккха тираж йола вай мехка бахача наьха фаьлгаш. ТIеххьара цар арахийцача издане тIа ба гIалгIай «Ца даьраш дувца чарахь» яха фаьлг. 200.000 эIамигача берий дог гIоздаьккхар цу дикача фаьлго. Фаьлго бовзийт гIалгIай хоза мохк, цар вахар. ГIалгIай фаьлгашта яьча керда-ча переводаша къаьгга хьахьокх важарашха йолча гIалгIай искусствана тIа-тIа дукхагIа украински общественноста безам тIабодилга.

К. П. ХОМЕНКО.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ВАЙ ДОТТАГIИЙ БОЛЧА

ВАРШАВА. Польски Халкъа Республика сеймо чIоагIдир правительственни ши закон — ПНР оборонах долча массане юкъарча декхарахи машиностроительни промышленноста министерство йиллараха дола законаш, хIаьта иштта еза-йоккхача промышленноста машиностроительни промышленноста, коммунальни боахама керда министраш а хьожабир.

ПНР-а оборонах долча массане юкъарча декхарах долча законо къапастаю паччахьалкхен органий, учрежденей, промышленни предприятей, массови общественни организацей, граждансий мехка оборона гIулакха хьакъехьара бокъонаш цар де дезараши. Закон Польски паччахьалкхен кхерамзле чIоагIъяра накъадаргдолаш да.

ПРАГЕ АРАДАЬККХАД

ПРАГА. «Машари социализми» яхача издательства английски, французски, немецки меттала арахийнай аргIанара йола «Информационни бюллетена» (коммунистически болхлойи партей документаши материалаши) 20 номер 1967 шера 3 ноябре КПСС ЦК-а, СССР-а, Лакхехьарча Совета, РСФСР-а Лакхехьарча Совета цхьана хиннача торжественни заседане КПСС ЦК-а Генеральни секретара Л. И. Брежнева яьча «Социализма сийлахь-йоккхача коталоний 50 шу» яхача доклада текст тIа а йолаш.

КООПЕРАТОРИЙ СОВЕЩАНИ

ПХЕНЬЯН. 3190 тайп-тайпара йола ирригационни проект кхоачашъеш ба укх шера Корейски Халкъа-Демократически Республика юртбоахама кооперативай къахьегамхойи ирригатораши. Цунах дийцар ирригаторийи юртбоахама кооперативайи къахьегамхой республикански совещане.

Республике доахкаш да 570 километр гаргга хула кхашка хий дехкеи 2700 километр совгIа хула дренажни каналаш, хьалъеш я 5000 совгIа тайп-тайпара йола дренажни сооружени. Цу дерригане а йиш хулийтаргья Iаламо деча хатарех 60 эзар гектар хула дуген юртбоахама культурании кIалхара яха.

ЛОАЦЦА

Варшава. Хьайийлалай промыслови кооперацe союза V съезд, баьча балха итогаш ергья цо, гаргтарча хана бергболча балха программа а оттаергья. ХIанз укх сахьата республика промыслови кооперацена кара я бахача наха гIулакх ду хIама ца эшшаш 30 эзар йоккха йоаца предприятеи пункти. ДIадахача шера промкооперацe 66 миллиард злотых мах бола продукци ара а хийнар, бахача наха гIулакх а дир. Промкооперацe рынке кхоачийт 40 процент гаргга баракъаш, 20 процент совгIа кога гIирс, 26 процент мебель. Цун предприятешка болх беш 640 эзар совгIа саг ва.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ТРИБУНАЛА ЗАСЕДАНИ

КОПЕНГАГЕН, 23 ноябрь. (ТАСС). Дунен халкъашта юкъерча трибунала (Рассела трибунала) США-ас Вьетнаме ду тIема зуламаш тохкаш городе Роскилле хиннача заседане министра Породом Сианукеи Къилбехьен Вьетнам мукъяккхара Къаман Фронта Центральни Комитета Президиума председатель Нгуен Хыу Тхаи посланеш, цига иштта хьаккхьчар ДРВ-а премьер-министра Ван Донга послани а.

Трибунало ладийгIар ДРВ-а территоре тIа американски лаьрххIа йолча комиссе балха юкъе дакъа лоацаш хиннача Хенрик Форса (Финлянди) тешал деш дийначунга, США авиаце варварски тIом беш граждански нах боабарах йола отчет хьалхашка ера.

Трибунала членаш хьежар цу лаьрххIа йолча комиссе оттаьча документальни фильмага, фильме хьахьекхад дуккха нах боабе, бахамаш дохаде напалм, шарикови бомбаш, кхыдола гера детташ хьахиннар.

Корейски Халкъа-Демократически Республика. Пхеньяне чуIе цIенош хьалдеш латтача.
ЦТАК—ТАСС сурт.

СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗАЯВЛЕНИ

22 ноябре СССР-а кхыча мехкашцарча гIулакхий Министерствас Греце правительствага е чулоацам бола заявлени яхьийтар из грецески демократашта тIакхуаш хиларца дувзаденна:

«Советски правительства чIоаггIа йоакхо ю грецески демократашта тIакхуваш хиларца дувзаденна, цу гIулакха Греце правительства терко тIа а яхийтар оаха. ХIанз деррига дуне теш долаш кхы а дуккхача наха тIакхув Греце Iаьдал. Шоай халкъа бокъонаш лораеш хилар мара кхы бехк боацаш болча наха физически таIазар де гIерт хIанз Афинашкеи Салоникашкеи грецески демократашта еш йола судебни процессаш вIашагIтехараш.

Цивилизованни дунено цхьаккха тайпара нийса лархIа йиш йоацача грецески Iаьдала цу гIулакхаша советски халкъ эгIаздигад. Советски общественноста чIоаггIа новкъа даьннад Греце Iаьдало законах доацаш леладу гIулакхаш, гуманноста элементарни бокъонаш телхаяр, Греце ше кулг кIал а яздаь йолча сага бокъоний ерригъюкъарча деклараце тIа чIоагIъяь юкъара тIанийца нормаш телхаяр.

Советски наха, дунен дерригача машар безачеи демократически низама а санна, чIоагIа харцахьара гIулакх лерхI Греце Iаьдало шийна идейни духьал болча наха физически Iазап деш лелаю методаш, цунах тхо тешаш а да.

Советски правительства йизза хьаллоац уж уйлаш, кхетамеи сабареи хилара чIоаггIа тIа а хьех грецески правительство. Грецески демократий вахара кхераме дола цхьаккха а гIулакхаш грецески Iаьдало леладайтарг ца хиларга дог доах Советски правительства.

СССР-а правительство вIалла а Греце чурча гIулакхашта юкъе лелха дага яц. Е заявлени цо ю духхьала къахстара уйланца. Советски Союзо из гIулакх ду Грецеи грецески халкъеи доттагIчо санна. Цхьанна а хIаманца вай мехкашта юкъера гIулакхаш ца талхийта гIерт из. Тхо теш е тха заявлени Греце правительствас — кхетае майоаггIара кхетаерг хиларах».

КЕРДА МУЗЫКАЛЬНИ ПРОИЗВЕДЕНЕШ

«Хозле са республика», «Ленина наькъа тIа гIолла» яхача шин кантата дешаш яздаьд поэта Музаев Нурдина. Уж кастта Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта йовзаргья.

«Хозле са республика» яха кантата кхаь даькъах латт. Цун музыка язъяьр ва московски композитор О. Фельцман. ШоллагIйола кантата а я кхо дакъа долаш. Цун музыка шин композитора язъяьй. Уж ба Фельцмани моттигера композитор Ашкиназии.

Сакъердаме я «Халкъо илли доах Ленинах» яха Бексултанов Iумара керда оратори а.

Кастта уж ши кантатеи оратории Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне оркестрои артисташеи локхаргья.

С. ВОРОНИН.

СТУДЕНТАШТА БАРКАЛ!

Укх шер вай республика дукха студенташ бахабар Казахстане болх бе. Цига дика толам баькхар цар. Шоашта енна производственни план 106,7 процент кхоачаш а яь доккха баркал а даьккха цIабаьхкар республика кагирхой, хIаьта белгалбаккханза бисанзар цар къахьегам а. Укх деношка СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаца Казахстане дика къахьерах дуккхача студенташта елар «За освоение целинных земель» яха медалаш. Царех ба Грозненски нефтяной института студенташ Кириленко Виктор, Хамлов Валерий, Хуаде Руслан, Крамин Евгений, пединститута студенташ Дикаев Хьажа, Межиев Алексей, дуккха кхыбараш.

Г. ЛЕВИН.

ХАОТТАМ

25—28-чеи ноябре хувцалуш морхаш а йолаш цхьайолча моттигашка дохк а долаш хаоттам хургба.

Хьалхарча юкъа догIа а лоа а делхаш ха хургья, мух гIийло хьекхаргба. Температура 3 градус шелалгара 2 градус йIовхалга кхоачаш хургья.

Йийкхача хана бийсанна 1—6 градус шелал хургья, хIаьта дийнахьа 1 градус шелалгара 4 градус йIовхалга кхоачаш температура хургья.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО

25-гIа ноябрь. ШОАТТА.

8.25 — «Дикача наьхах». 8.35 — Лакхерча классашкарча дешархошта «ДоттагIал». 16.00 — Литературни передача (гIалгIай меттала). 16.30 — «Къонал». 17.00 — «Кхалнах, шоана!» яха радиожурнал (нохчий меттала). 17.30 — Концерт. 18.30 — Концерт, муэмаш, ашараш, халхараш.

26-гIа ноябрь. КIИРАНДИ.

8.30 — «Шоана хозахеташ йола ашараш» яха концерт. 15.30 — Литературни передача (нохчий меттала). 16.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» яха радиовыпуск. 17.30 — РадиоладувгIархой заявкех оттаду концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

25-гIа ноябрь. ШОАТТА.

17.30 — Берашта лаьрхIа «Крепость Шамай» яха спектакль. 19.00 — Киножурнал. 19.45 — «ЦIерагахьа». 20.30 — «Вить танкисти жIални» яха художественни фильм.

26-гIа ноябрь. КIИРАНДИ.

13.00 — Берашта лаьрхIа «Зорька» (нохчий меттала). «Барта бараш» яха мультфильм; английски меттала урок керда яккхар. 18.00 — «Современник» яха кагирхой программа. 18.50 — «Сона хьо дагавоагIа, Ричард» яха художественни фильм. 20.20 — «Кагий бераш, шоана!». 20.30 — Концерт. 21.30 — Поэта вахар. Передача. 22.00 — Киножурнал. 22.10 — Эфире я «Къонал». Горизонт».

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарей, культурай, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамей письмойи отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-38; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05381 Заказ № 5628.

КАЗАХСТАНСКИ ПРИБОРАШ

ДIа-юха лела рентгеновски диагностически аппарат хьаяьй «Актюбрентген» яхача казахстански заводе. Кердача аппарата хьалхара образецаш оттаю Московски рентгенологе институтеи СССР халкъа боахама карагIдаьннарий Выставкерча медицински промышленноста павильонеи. Цу тайпара 150 аппарат хьатIадоагIача шерре а арахецаргья заводо.

Цу предприяте арахецаш йола рентгеновски аппараташ шоай технически характеристикагеи тешаме хиларгеи диллача доазол дехьарча дикагIа йолча фирмай цу тайпарча продукцел эшашагIа яц. Болхлой, техникий, инженерий лакха квалифицированни кадраш йолаш йолча заводо дикка доккха дакъа лоац приборийи автоматизаце средствайи промышленноста технически прогресс оча. Рентгеновски аппарател совнагIа, предприяте хьаю промышленничар тайпара йола напряжене стабилизатораш. Заводо арахеца йолаяьй электрофильтрашта лаьрхIа йола ахпроводникаш тIара повысительно - выпрямительни агрегаташ.

Дунен халкъашта юкъерча рынке чIоагIа хоатташ я завода продукци. Укх шера дунен 40 мехка йода из экспортах.

Юрий ЗЕНЮК,
АПН корреспондент.

Сихха кхачача сомий бешамаш

Сом кхебара кердача, прогрессивни наькъа тIа баьннаб крымски садоводаш. Массехк шу хьалхагIа лист-листа гаьнаш а йогIаш сихха кхачача сомий бешамаш дIайогIа болабелар уж, хIаьта хьалхагIа дIаегIа хинна гаьнаш бокъонца шоай тайпара яIа а яIа тоайир. Из бахьан долаш, массазарчул итт шу хьалхагIа юххьанцара хьувкъам белар къоначa бешамаша, хIанз хIара гектара тIара бIаь центнерал совгIа сом гулбу.

Укх гаргтарча шерашка хIара гектара тIара 300—500 центнер гулъелга вIаштIехьдаккха гIерташ болх беш ба хIанз садоводаш.

Сергей ШАНТЫРЬ,
АПН корреспондент.

СИБАРЕГIЕН ХЬУ—ЭКСПОРТЕ

Енисея — Игарка заполярни портера ВIашагIкхийттача Iарбий Республике дахар ангарски дийхка хьунах детта дола «Печеролес» яха теплоход.

Енисея тIара арктически навигаци чакхйоалаш латт. Еррига укх шера Игарка тIа хиннар 128 форда транспорт я. Цар Германски Демократически Республике, ВIашагIкхийттача Iарбий Республике, Англе, Франце, дунен кхыча мехкашка йихьай СибарегIарча хьун миллион гаргга кубометр.

Евгений МОЛОЧНЫЙ.
(АПН).